

SFS 2002:68

Utkom från trycket
den 26 februari 2002
Omtryck

Lag om ändring i vallagen (1997:157);

utfärdad den 14 februari 2002.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om vallagen (1997:157)

dels att 9 kap. 11 § skall upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 8 §, 2 kap. 6 och 7 §§, 3 kap. 2, 6 och 8 §§, 4 kap. 1, 3 och 4 §§, 5 kap. 13 och 20 §§, 6 kap. 7, 11 och 15 §§, 7 kap. 3–7, 9 och 11–14 §§, 9 kap. 4, 6 och 12 §§, 10 kap. 1 och 8 §§, 11 kap. 7 §, 12 kap. 20 och 21 §§, 14 kap. 2, 3 och 7 §§, 15 kap. 6 §, 18 kap. 55 §, 19 kap. 2 och 20 §§ samt 20 kap. 6–8 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 18 kap. 71 §, samt närmast före 18 kap. 71 § en ny rubrik av följande lydelse.

Lagen kommer därför att ha följande lydelse från och med den dag då denna lag träder i kraft.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag gäller för val till riksdagen, för val till landstings- och kommunfullmäktige samt för val till Europaparlamentet.

Vid sådana val röstar väljarna på ett parti och har möjlighet att avge en särskild personröst.

Vem har rösträtt?

2 § Rösträtt vid val till riksdagen har svenska medborgare som fyller 18 år senast på valdagen och som är bosatta i landet eller någon gång har varit folkbokförda här. Dessa bestämmelser finns i 3 kap. 2 § regeringsformen.

3 § Rösträtt vid val till landstingsfullmäktige har den som fyller 18 år senast på valdagen och är folkbokförd inom landstinget. Rösträtt vid val till kommunfullmäktige har den som fyller 18 år senast på valdagen och är folkbokförd i kommunen.

Medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater (unionsmedborgare) samt medborgare i Island eller Norge som fyller 18 år senast på valdagen och är folkbokförda i landet har rösträtt vid val till landstings- och kommunfullmäktige.

¹ Prop. 2001/02:53, bet. 2001/02:KU8, rskr. 2001/02:147.

Andra utlänningar som fyller 18 år senast på valdagen har rösträtt vid val till landstings- och kommunfullmäktige om de har varit folkbokförda i landet tre år i följd före valdagen.

Bestämmelser om rösträtt vid val till landstings- och kommunfullmäktige finns i 4 kap. 2–4 §§ kommunallagen (1991:900).

4 § Den som har rösträtt vid val till riksdagen har rösträtt också vid val till Europaparlamentet.

Unionsmedborgare som har rösträtt enligt 3 § andra stycket och som vid val till Europaparlamentet inte röstar i någon annan medlemsstat inom Europeiska unionen, har rösträtt vid ett sådant val i Sverige.

5 § Frågor om rösträtt enligt 2–4 §§ avgörs på grundval av en röstlängd som upprättats före valet. Närmare bestämmelser om röstlängd finns i 7 kap.

Vem är valbar?

6 § Den som har rösträtt vid val till riksdagen är valbar till riksdagen. Detta regleras i 3 kap. 10 § regeringsformen.

7 § Den som på valdagen har rösträtt vid val till landstings- eller kommunfullmäktige är valbar i ett sådant val. Detta regleras i 4 kap. 5 och 6 §§ kommunallagen (1991:900).

8 §² Valbar till Europaparlamentet är var och en som har rösträtt enligt 4 §. Unionsmedborgare är dock valbara under den ytterligare förutsättningen att de enligt 5 kap. 16 § visar att de i sitt hemland inte förlorat sin valbarhet vid val till Europaparlamentet. *Lag (2002:68)*.

När skall val hållas?

9 § Val skall hållas på en söndag.

Ordinarie val

10 § Ordinarie val till riksdagen och ordinarie val till landstings- och kommunfullmäktige skall hållas samma dag. Valdag skall vara den tredje söndagen i september.

Ordinarie val till riksdagen och ordinarie val till landstings- och kommunfullmäktige hålls vart fjärde år. Detta regleras i 3 kap. 3 § regeringsformen och 5 kap. 5 § kommunallagen.

Extra val

11 § Vid extra val till riksdagen som beslutas av regeringen bestämmer regeringen vilken dag som skall vara valdag. Ett sådant extra val hålls inom tre månader från beslutet. Efter val till riksdagen får regeringen inte besluta om extra val förrän tre månader har gått från den nyvalda riksdagens första sam-

² Ändringen innebär att andra stycket upphävs.

manträde. Inte heller får regeringen besluta om extra val under tid då dess ledamöter, efter det att samtliga ledamöter har entledigats, uppehåller sina befattningar till dess att en ny regering skall tillträda. Dessa bestämmelser finns i 3 kap. 4 § regeringsformen.

Har riksdagen fyra gånger förkastat riksdagens talmans förslag till statsminister hålls extra val till riksdagen. Vid ett sådant extra val till riksdagen bestämmer riksdagens talman efter samråd med den centrala valmyndigheten vilken dag som skall vara valdag. Om inte ordinarie val till riksdagen ändå skall hållas, hålls extra val inom tre månader. Dessa bestämmelser finns i 6 kap. 3 § regeringsformen.

Omval

12 § Vid omval till riksdagen skall regeringen bestämma vilken dag som skall vara valdag.

Vid omval till landstings- eller kommunfullmäktige skall den centrala valmyndigheten efter samråd med länsstyrelsen bestämma vilken dag som skall vara valdag.

Val till Europaparlamentet

13 § Val till Europaparlamentet skall hållas i juni vart femte år.

När indelningen i landsting eller kommuner ändras

14 § Om en ändrad landstings- eller kommunindelning skall träda i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie val hålls till landstings- och kommunfullmäktige, skall redan det valet avse landstinget och kommunen enligt den nya indelningen.

Valmyndigheter

15 § Det skall finnas en central valmyndighet. Regeringen skall bestämma vilken myndighet som skall vara central valmyndighet.

Utöver sina övriga uppgifter enligt denna lag skall den centrala valmyndigheten informera allmänheten om när, var och hur man skall rösta samt om vad som i övrigt gäller för valet.

16 § Länsstyrelsen skall vara regional valmyndighet.

17 § I varje kommun skall det finnas en valnämnd. Valnämnden skall vara lokal valmyndighet.

Valnämnden skall ha tillgång till personal i den omfattning som behövs för att nämnden skall kunna utföra sina uppgifter. Det som en kommun, en valnämnd och valförrättarna är skyldiga att göra enligt denna lag skall bekostas av kommunen.

För valnämnden gäller det som sägs om nämnder i kommunallagen (1991:900).

18 § Om en ändrad kommunal indelning innebär att en ny kommun bildas, skall de indelningsdelegerade välja ledamöter till valnämnden och ersättare för dessa innan ändringen träder i kraft. Detta skall de göra snarast möjligt under året före ikraftträdandet.

Valprövningsnämnden

19 § En valprövningsnämnd utses av riksdagen.

Valprövningsnämnden är sista instans för överklagande av val och av sådana beslut där det särskilt anges att beslutet får överklagas till nämnden.

Valprövningsnämnden består av en ordförande, som är eller skall ha varit ordinarie domare och som inte får tillhöra riksdagen. Ledamöterna i Valprövningsnämnden väljs efter varje ordinarie val till riksdagen, så snart valet vunnit laga kraft, för tiden till dess nytt val till nämnden äger rum. Ordförande väljs särskilt. För ordförande och ledamöterna utses ersättare.

Dessa bestämmelser finns i 3 kap. 11 § regeringsformen.

2 kap. Valkretsar

1 § För val skall det finnas valkretsar. En valkrets är ett geografiskt avgränsat område för vilket det skall väljas ledamöter till den beslutande församling som valet gäller.

För val till Europaparlamentet utgör landet en valkrets.

Val till riksdagen

2 § Vid val till riksdagen är landet indelat i 29 valkretsar. Dessa är

1. Stockholms kommun,
2. Stockholms läns valkrets (Stockholms län med undantag av Stockholms kommun),
3. Uppsala län,
4. Södermanlands län,
5. Östergötlands län,
6. Jönköpings län,
7. Kronobergs län,
8. Kalmar län,
9. Gotlands län,
10. Blekinge län,
11. Malmö kommun,
12. Skåne läns västra valkrets (Bjuvs, Eslövs, Helsingborgs, Höganäs, Hörby, Höörs, Landskrona och Svalövs kommuner),
13. Skåne läns södra valkrets (Burlövs, Kävlinge, Lomma, Lunds, Sjöbo, Skurups, Staffanstorps, Svedala, Trelleborgs, Vellinge och Ystads kommuner),
14. Skåne läns norra och östra valkrets (Bromölla, Båstads, Hässleholms, Klippans, Kristianstads, Osby, Perstorps, Simrishamns, Tomelilla, Åstorps, Ängelholms, Örkelljunga och Östra Göinge kommuner),
15. Hallands län,
16. Göteborgs kommun,

17. Västra Götalands läns västra valkrets (Härryda, Kungälv, Lysekils, Munkedals, Mölndals, Orusts, Partille, Sotenäs, Stenungsunds, Strömstads, Tanums, Tjörns, Uddevalla och Öckerö kommuner),

18. Västra Götalands läns norra valkrets (Ale, Alingsås, Bengtsfors, Dals-Eds, Färgelanda, Herrljunga, Lerums, Lilla Edets, Melleruds, Trollhättans, Vårgårda, Vänersborgs och Åmåls kommuner),

19. Västra Götalands läns södra valkrets (Bollebygds, Borås, Marks, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamns kommuner),

20. Västra Götalands läns östra valkrets (Essunga, Falköpings, Grästorps, Gullspångs, Götene, Hjo, Karlsborgs, Lidköpings, Mariestads, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholms, Töreboda och Vara kommuner),

21. Värmlands län,

22. Örebro län,

23. Västmanlands län,

24. Dalarnas län,

25. Gävleborgs län,

26. Västernorrlands län,

27. Jämtlands län,

28. Västerbottens län, och

29. Norrbottens län. *Lag (1997:227)*.

Val till landstingsfullmäktige

3 § Vid val till landstingsfullmäktige skall landsting delas in i valkretsar.

En valkrets skall omfatta en eller flera kommuner, om inte något annat följer av 4 § andra stycket.

4 § En valkrets bör utformas så att den kan beräknas få minst åtta fasta valkretsmandat enligt bestämmelserna i 3 kap. 5 och 6 §§. Den bör ha en sammanhängande gränslinje.

En del av en kommun får bilda en valkrets tillsammans med en annan kommun, en del av en annan kommun eller delar av andra kommuner, om valkretsen annars inte kan beräknas få minst åtta fasta valkretsmandat. En kommun får också delas in i två eller flera valkretsar, om man på så sätt kan uppnå en lämpligare valkretsindelning.

5 § Om en kommun delas in i två eller flera valkretsar för val till landstingsfullmäktige och om kommunen är indelad i valkretsar för val till kommunfullmäktige, skall gränsen för en valkrets för val till landstingsfullmäktige sammanfalla med gränsen för en valkrets för val till kommunfullmäktige.

Val till kommunfullmäktige

6 §³ Vid val till kommunfullmäktige är kommunen valkrets, om inte något annat följer av andra stycket.

Om en kommun har fler än 6 000 personer som har rösträtt, får kommunen delas in i två eller flera valkretsar. Om det finns fler än 24 000 som har

³ Senaste lydelse 2001:208.

rösträtt i en kommun eller om det för kommunen skall utses minst 51 fullmäktige, skall kommunen delas in i två eller flera valkretsar. En kommun som har färre än 6 000 personer som har rösträtt får delas in i två eller flera valkretsar bara om det finns synnerliga skäl därför att kommunen sträcker sig över ett betydande geografiskt område eller har andra geografiska förhållanden som motiverar en sådan indelning.

Antalet personer som har rösträtt i en kommun skall beräknas på grundval av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i skatteförvaltningens folkbokföringsverksamhet den 1 mars det år beslutet om valkretsindelning fattas. *Lag (2002:68).*

7 § En valkrets skall utformas så att den kan få minst 15 kommunfullmäktige. Den bör ha en sammanhängande gränslinje. Antalet fullmäktige för hela kommunen skall fördelas så jämnt som möjligt. *Lag (2002:68).*

Beslut om valkretsindelning

8 § Indelningen i valkretsar för val till landstingsfullmäktige skall beslutas av fullmäktige, sedan kommunerna har fått tillfälle att yttra sig. För att gälla skall beslutet vara fastställt av länsstyrelsen.

9 § Indelningen i valkretsar för val till kommunfullmäktige skall beslutas av fullmäktige. För att gälla skall beslutet vara fastställt av länsstyrelsen.

Tid för beslut om indelning i valkretsar

10 § Landstings- och kommunfullmäktiges beslut om ändrad indelning i valkretsar skall meddelas senast den 31 oktober året före det valår då den nya indelningen skall gälla för första gången.

11 § Regeringen eller den myndighet som beslutar om ändring i landets indelning i landsting eller kommuner får, om det behövs, bestämma att beslut om indelning i valkretsar får meddelas senare än som sägs i 10 §.

Överklagande

12 § Landstings- och kommunfullmäktiges beslut om indelning i valkretsar får inte överklagas.

Länsstyrelsens beslut om att fastställa valkretsindelning enligt 8 och 9 §§ får överklagas hos Valprövningsnämnden.

3 kap. Valkretsmandat

Mandaten i riksdagen

1 § Riksdagen består av 349 ledamöter. De 349 mandaten består av 310 fasta valkretsmandat och 39 utjämningmandat. Detta regleras i 3 kap. 1 och 6 §§ regeringsformen.

Närmare bestämmelser om hur fasta valkretsmandat och utjämningmandat fördelas på grundval av valresultatet finns i 18 och 20 kap.

2 §⁴ Den centrala valmyndigheten skall för val till riksdagen besluta hur många fasta valkretsmandat som varje valkrets skall ha. Det skall göras på följande sätt.

Varje valkrets skall få ett fast valkretsmandat för varje gång som antalet personer som har rösträtt i valkretsen är jämnt delbart med en trehundredel av antalet personer som har rösträtt i hela landet.

Om inte alla fasta valkretsmandat kan fördelas på detta sätt, får valkretsarna de återstående mandaten i tur och ordning efter de överskott som uppstår vid beräkningen. När överskottstalen är lika stora i två eller flera valkretsar, skall lotten avgöra vilken valkrets som skall få mandatet.

Antalet personer som har rösträtt skall beräknas på grundval av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i skatteförvaltningens folkbokföringsverksamhet den 1 mars valåret. *Lag (2002:68)*.

3 § Ändrad länsindelning eller ändrad kommunal indelning skall beaktas vid val till riksdagen redan från och med den dagen ändringen har beslutats, om beslutet kommer att påverka antalet fasta valkretsmandat och det träder i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie val till riksdagen har hållits.

Mandaten i landstingsfullmäktige

4 § Landstingsfullmäktige beslutar hur många mandat som fullmäktige skall ha. Detta regleras i 5 kap. 1 § kommunallagen (1991:900).

5 § Mandaten i landstingsfullmäktige består av fasta valkretsmandat och utjämningsmandat.

Nio tiondelar av mandaten är fasta valkretsmandat. Om talet blir brutet när antalet fasta valkretsmandat beräknas, skall det rundas av till närmast lägre hela tal. Återstående mandat är utjämningsmandat.

Närmare bestämmelser om hur fasta valkretsmandat och utjämningsmandat fördelas på grundval av valresultatet finns i 18 och 20 kap.

6 §⁵ Länsstyrelsen skall besluta hur många fasta valkretsmandat som varje valkrets skall ha. Det skall göras på följande sätt.

Antalet personer som har rösträtt i landstinget delas med antalet fasta valkretsmandat och därefter delas antalet personer som har rösträtt i varje valkrets med det tal som blir resultatet av den beräkningen. Varje gång som antalet som har rösträtt i en valkrets är jämnt delbart med detta tal får den valkretsen ett mandat.

Om inte alla fasta valkretsmandat kan fördelas på detta sätt, får valkretsarna de återstående mandaten i tur och ordning efter de överskott som uppstår vid beräkningen. När överskottstalen är lika stora i två eller flera valkretsar, skall lotten avgöra vilken valkrets som skall få mandatet.

Antalet personer som har rösträtt i landstinget skall beräknas på grundval av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om be-

⁴ Senaste lydelse 2001:208.

⁵ Senaste lydelse 2001:208.

handling av personuppgifter i skatteförvaltningens folkbokföringsverksamhet den 1 mars valåret. *Lag (2002:68)*.

Mandaten i kommunfullmäktige

7 § Kommunfullmäktige skall besluta hur många mandat som fullmäktige skall ha. Detta regleras i 5 kap. 1 § kommunallagen (1991:900).

Samtliga mandat i fullmäktige är fasta mandat. Närmare bestämmelser om hur mandaten fördelas på grundval av valresultatet finns i 18 och 20 kap.

8 §⁶ Om en kommun är indelad i flera valkretsar skall länsstyrelsen besluta hur många mandat som varje valkrets skall ha. Det skall göras på följande sätt.

Antalet personer som har rösträtt i kommunen delas med antalet mandat och därefter delas antalet personer som har rösträtt i varje valkrets med det tal som blir resultatet av den beräkningen. Varje gång som antalet som har rösträtt i en valkrets är jämnt delbart med detta tal får den valkretsen ett mandat.

Om inte alla mandat kan fördelas på detta sätt, får valkretsarna de återstående mandaten i tur och ordning efter de överskott som uppstår vid beräkningen. Om överskottstalen är lika stora i två eller flera valkretsar, skall lotten avgöra vilken valkrets som skall få mandatet.

Antalet personer som har rösträtt i kommunen skall beräknas på grundval av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i skatteförvaltningens folkbokföringsverksamhet den 1 mars valåret. *Lag (2002:68)*.

9 § Om antalet mandat som en valkrets får enligt 8 § blir mindre än 15, skall antalet ändå bestämmas till 15. Antalet mandat i övriga kretsar skall då jämkas i motsvarande utsträckning. I ett sådant fall skall valkretsindelningen omprövas före nästa val.

När skall fördelningen mellan valkretsarna av de fasta mandaten beslutas?

10 § Den centrala valmyndighetens beslut enligt 2 § och länsstyrelsens beslut enligt 6, 8 och 9 §§ om antalet fasta valkretsmandat skall meddelas senast den 30 april det år då ordinarie val skall hållas.

11 § Regeringen eller den myndighet som beslutar om ändring i landets indelning i landsting eller kommuner får, om det behövs, bestämma att beslut om fördelning av mandat får meddelas senare än som sägs i 10 §.

Överklagande

12 § Hos Valprövningsnämnden får överklagas
– den centrala valmyndighetens beslut enligt 2 § om antalet valkretsmandat vid val till riksdagen, och

⁶ Senaste lydelse 2001:208.

– länsstyrelsens beslut enligt 6, 8 och 9 §§ om antalet valkretsmandat för val till landstings- och kommunfullmäktige.

4 kap. Valdistrikt och valförrättare

Valdistrikt

1 § Varje kommun skall delas in i geografiskt avgränsade röstningsområden. Ett sådant område kallas valdistrikt. För varje fastighet skall samtliga röstberättigade hänföras till samma valdistrikt. *Lag (2002:68).*

2 § Om kommunen har fler än en valkrets för val till kommunfullmäktige, skall varje sådan krets omfatta ett eller flera valdistrikt.

3 § Ett valdistrikt bör omfatta 1 200–2 000 personer som har rösträtt. Om det finns särskilda skäl, får ett valdistrikt omfatta färre än 300 eller fler än 2 000 som har rösträtt.

På förslag av fullmäktige i kommunen skall länsstyrelsen besluta om kommunens indelning i valdistrikt. Länsstyrelsen skall föra ett register över indelningen. Kommunen skall se över indelningen året närmast före det år då ordinarie val till riksdagen skall hållas.

Om det behövs får länsstyrelsen självmant besluta om indelningen i valdistrikt. Innan länsstyrelsen fattar ett sådant beslut, skall fullmäktige i kommunen få tillfälle att yttra sig. *Lag (2002:68).*

Tid för beslut om indelning i valdistrikt

4 § Länsstyrelsens beslut om indelning i valdistrikt skall meddelas senast den 1 december året före det år då beslutet skall tillämpas för första gången. Om det behövs med hänsyn till ändringar i fastighetsindelningen, får beslut om smärre ändringar i indelningen i valdistrikt meddelas även efter denna tidpunkt.

Länsstyrelsen skall omedelbart i ortstidning kungöra beslut om indelning i valdistrikt. *Lag (2002:68).*

5 § Regeringen eller den myndighet som beslutar om ändring i landets indelning i landsting eller kommuner får, om det behövs, bestämma att beslut om indelning i valdistrikt får meddelas senare än som sägs i 4 §.

Valförrättare

6 § När val skall hållas enligt denna lag skall valnämnden utse minst fyra personer att vara valförrättare i varje valdistrikt. Nämnden skall förordna en av dessa att vara ordförande och en att vara ersättare för ordföranden.

Vid röstningen skall minst tre av valförrättarna vara närvarande. En av dessa skall vara ordföranden eller ordförandens ersättare.

7 § Alla som är valbara till ledamöter i valnämnden är skyldiga att ta emot ett uppdrag som valförrättare, om de inte har ett giltigt hinder.

Överklagande

8 § Länsstyrelsens beslut enligt 3 § i ärenden om indelning i valdistrikt får överklagas hos Valprövningsnämnden.

Om en valnämnd har beslutat att inte godta ett hinder mot att ta emot ett uppdrag som valförrättare, får detta beslut överklagas hos länsstyrelsen. Tiden för överklagande räknas från den dag beslutet meddelades. Länsstyrelsens beslut får inte överklagas.

5 kap. Registrering av partibeteckningar och anmälan av kandidater

Partibeteckning skyddas genom registrering och anmälan av kandidater

1 § En partibeteckning kan skyddas vid val. För att få ett sådant skydd skall partiet registrera partibeteckningen och anmäla kandidater till valet.

2 § Skyddet för en registrerad partibeteckning består i att sådana namn som skrivits till eller som inte avser någon av de kandidater som partiet anmält till valet enligt 13 § skall anses obefintliga om de förekommer på valsedlar för partiet.

Bestämmelser om valedlar med registrerad partibeteckning finns också i 6 kap. 3 och 5 §§ och 18 kap. 11 §.

Ansökan om registrering

3 § Ansökan om registrering av en partibeteckning görs hos den centrala valmyndigheten. För att partiets beteckning skall registreras skall kraven i 4–7 §§ vara uppfyllda.

4 § Ansökan om registrering av en partibeteckning skall vara skriftlig. I ansökan skall det stå för vilket slag av val som partiet söker registrering. Om ansökan gäller registrering för val till landstings- eller kommunfullmäktige, skall partiet också ange för vilket landsting eller vilken kommun det begär registrering. Med ansökan skall följa förklaringar enligt 7 § eller ett intyg av notarius publicus att sådana förklaringar har visats upp för honom eller henne.

5 § Ansökan om registrering av en partibeteckning skall ha kommit in till den centrala valmyndigheten senast den sista februari det år då val skall hållas för att partibeteckningen skall kunna få skydd vid valet. Om ansökan gäller ett annat val än ordinarie val till riksdagen, ordinarie val till landstings- och kommunfullmäktige eller val till Europaparlamentet, skall ansökan ha kommit in inom en vecka efter det att beslutet om valdag har meddelats.

Villkor för registrering

6 § Den centrala valmyndigheten skall registrera en partibeteckning om följande villkor är uppfyllda.

1. Partibeteckningen består av eller innehåller ord.

2. Partiet är inte en underavdelning av en politisk sammanslutning.

3. En ansökan om registrering för val till riksdagen har dokumenterat stöd av minst 1 500 personer som har rösträtt i hela landet, om inte partiet är representerat i riksdagen.

4. En ansökan om registrering för val till landstings- eller kommunfullmäktige har dokumenterat stöd av minst 100 respektive minst 50 personer som har rösträtt i det landsting eller den kommun som ansökan gäller.

5. En ansökan om registrering för val till Europaparlamentet har dokumenterat stöd av minst 1 500 personer som har rösträtt i hela landet, om inte partiet är representerat i parlamentet.

6. Partibeteckningen kan inte antas bli förväxlad med en beteckning

– som redan är registrerad, eller

– som ett parti redan ansökt om att få registrerad, om beteckningarna skulle komma att bli registrerade för samma val.

7. Partibeteckningen kan inte antas bli förväxlad med en beteckning som tidigare gällt för samma slag av val men som avregistrerats för högst fem år sedan på grund av namnbyte.

I 9 § finns bestämmelser om undantag från kravet i 6.

7 § De som enligt 6 § 3–5 stöder en ansökan om registrering skall själva skriva under en förklaring om stödet. De skall i förklaringen också ange sitt personnummer och den kommun där de är folkbokförda.

För vilka val registreringen gäller

8 § Om en partibeteckning registreras för val till riksdagen, gäller registreringen också för val till landstings- och kommunfullmäktige i hela landet samt för val till Europaparlamentet. Registreras en partibeteckning för val till landstingsfullmäktige, gäller registreringen val i det landstinget och val till kommunfullmäktige i de kommuner som ligger inom landstinget. Registreras en partibeteckning för val till kommunfullmäktige i en kommun, gäller registreringen val i den kommunen. Registreras en partibeteckning för val till Europaparlamentet, gäller registreringen det valet.

9 § Om ett parti som har registrerat en partibeteckning går med på det, kan ett annat parti få samma beteckning registrerad

– för val till riksdagen även om beteckningen redan är registrerad för val till landstings- eller kommunfullmäktige, eller

– för val till landstingsfullmäktige, även om partibeteckningen redan är registrerad för val till kommunfullmäktige inom landstinget.

Detta gäller också om det första partiets ansökan ännu inte lett till registrering, när det andra partiet lämnar in sin ansökan.

Ombud skall anmälas

10 § Ett parti som fått sin partibeteckning registrerad skall anmäla ett ombud till den centrala valmyndigheten inom en månad efter det att registreringen av partibeteckningen har kungjorts enligt 12 §.

De ombud som partierna har anmält är behöriga att lämna medgivande enligt 9 §.

När avregistreras partibeteckningar?

- 11 §** En registrerad partibeteckning skall tas bort ur registret om
1. partiet begär det,
  2. partiet inte har anmält kandidater för två ordinarie val i följd till riksdagen, landstings- eller kommunfullmäktige eller till Europaparlamentet, eller
  3. partiet inte har anmält ett ombud enligt 10 §.

Kungörelse av registrering och avregistrering

12 § När en partibeteckning har registrerats eller tagits bort ur registret, skall den centrala valmyndigheten kungöra detta i Post- och Inrikes Tidningar.

Anmälan av kandidater

13 § För att skydda sin beteckning vid val skall partier som registrerat partibeteckning också anmäla samtliga sina kandidater. Anmälan skall göras hos den centrala valmyndigheten. Om regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriver det får anmälan i stället göras hos länsstyrelsen. *Lag (2002:68)*.

14 § Anmälan av kandidater skall göras skriftligen av partiets ombud eller av en person som ombudet utsett. Kandidaterna skall skriftligen förklara att de gett partiet tillstånd att anmäla dem. Förklaringen skall skickas med anmälan.

15 § För val till riksdagen skall partiet anmäla kandidater i en viss valkrets. För val till landstingsfullmäktige skall partiet som kandidater anmäla personer folkbokförda i landstinget och som kandidater för val till kommunfullmäktige personer folkbokförda i kommunen. För val till Europaparlamentet skall partiet anmäla kandidater för landet.

Försäkran av unionsmedborgare som önskar kandidera

16 § Unionsmedborgare som inte samtidigt är svenska medborgare och som önskar kandidera vid val till Europaparlamentet skall senast vid en tid som den centrala valmyndigheten bestämmer enligt 19 §, lämna en försäkran till den centrala valmyndigheten. I den skall de

- ange sin nationalitet och sin adress i Sverige,
- ange den valkrets eller det område i hemstaten där de senast var upptagna i röstlängd, och
- försäkra att de inte kandiderar vid val till Europaparlamentet i någon annan stat.

Till en sådan försäkran skall det fogas ett intyg av den behöriga myndigheten i hemstaten att valbarheten inte gått förlorad där eller att denna diskvalifikationsgrund inte finns såvitt myndigheten vet. En underrättelse om att en unionsmedborgare har förklarat att han eller hon vill kandidera vid val till Europaparlamentet skall sändas till valmyndigheten i den stat där personen är medborgare. *Lag (1999:128)*.

Bristfällig anmälan av kandidater

17 § Om en anmälan saknar uppgifter skall den myndighet som tagit emot anmälan genast underrätta den som anmält kandidaterna. Om det är fråga om en försäkran enligt 16 § skall den centrala valmyndigheten underrätta kandidaten själv. Detsamma skall gälla om en förklaring eller ett intyg som fogats till en anmälan eller en försäkran saknar uppgifter. I underrättelsen skall det anges när handlingen senast skall ha ändrats eller kompletterats. Ärendet skall slutligt prövas av den centrala valmyndigheten så snart som möjligt efter denna tidpunkt.

18 § Kandidaters namn skall anses som obefintliga i anmälan, om partiet inte kan visa att det har fått kandidaternas tillstånd att anmäla dem.

En kandidat som inte visar upp ett intyg enligt 16 § andra stycket får inte kandidera. Om en sådan kandidats namn anmäls till ett val skall kandidatens namn anses obefintligt.

Tidpunkten för anmälan av kandidater

19 § Den centrala valmyndigheten skall inför varje val

- bestämma när kandidaterna senast skall anmälas,
- kungöra denna tidpunkt i Post- och Inrikes Tidningar,
- underrätta varje parti som registrerat sin partibeteckning om tidpunkten, och
- bestämma när försäkran enligt 16 § senast skall lämnas.

Listor över partier som anmält kandidater

20 § Den centrala valmyndigheten skall upprätta listor över de partier som registrerat partibeteckning och anmält kandidater. Sådana listor skall upprättas för varje slag av val och för varje riksdagsvalkrets, varje landsting och varje kommun eller, vid val till Europaparlamentet, landet som helhet.

Den centrala valmyndigheten skall på begäran tillhandahålla listor över de partier som registrerat partibeteckning och anmält kandidater. *Lag (2002:68).*

Överklagande

21 § Den centrala valmyndighetens beslut i ärenden enligt detta kapitel får överklagas hos Valprovsningsnämnden.

6 kap. Valsedlar**Valsedlars utformning och innehåll**

1 § Den centrala valmyndigheten skall hålla till handa de valsedlar som skall användas vid val.

2 § Valsedlarna skall vara lika till storlek och material. För val till riksdagen skall användas gula, för val till landstingsfullmäktige blå och för val till

kommunfullmäktige vita valsedlar. För val till Europaparlamentet skall användas vita valsedlar.

Den centrala valmyndigheten får förse valsedlar med en särskild beteckning för att underlätta räkningen av dem.

3 § På en valsedel skall det finnas en partibeteckning. En valsedel bör dessutom innehålla

- namn på en eller flera kandidater,
- en valkrets-beteckning som visar för vilken valkrets valsedeln är avsedd,
- en valbeteckning som visar för vilket val valsedeln gäller, och
- uppgift om det parti som valsedeln gäller för har registrerat sin partibeteckning och anmält kandidater enligt 5 kap. 13 §.

4 § På valsedlar som innehåller kandidatnamn bör varje kandidat identifieras på ett sådant sätt att det klart framgår vem som avses.

Om en valsedel innehåller kandidatnamn skall det på valsedeln finnas ett markerat utrymme intill varje namn där väljarna kan lämna en särskild personröst genom en markering.

Om en valsedel innehåller kandidatnamn, skall namnen förseas med nummer och tas upp i nummerordning under varandra.

5 § Om en väljare skriver till ett kandidatnamn på en valsedel för ett parti som inte registrerat sin partibeteckning eller anmält kandidater enligt 5 kap. 13 §, skall väljaren anses ha lämnat en särskild personröst för namnet. Har flera kandidatnamn skrivits till på en sådan valsedel, skall väljaren anses ha lämnat en personröst för det första namnet.

Av 18 kap. 11 § tredje stycket framgår att strykningar av namn på valsedel som upptar namn inte beaktas.

När någon inte samtyckt till att vara kandidat

6 § Den som har angetts som kandidat på en valsedel som hålls till handa vid ett val utan att ha samtyckt till det kan anmäla detta till länsstyrelsen. Anmälan skall göras skriftligen.

Länsstyrelsen skall föra en förteckning över de anmälningar som kommer in före valet.

Hur valsedlar skall beställas och hur de hålls till handa

7 § Den centrala valmyndigheten förser på beställning varje parti med valsedlar till det antal partiet önskar.

En beställning från ett parti som registrerat sin partibeteckning och anmält kandidater enligt 5 kap. 13 § levereras bara om beställningen gjorts av en behörig företrädare för partiet, av partiets ombud eller av en person som ombudet utsett.

Den centrala valmyndigheten tillhandahåller valsedlar med parti- och valbeteckning (partivalsedlar) för att läggas ut i röstningslokal enligt 9 kap. 12 § eller medföras av lantbrevbärare enligt 14 kap. 7 § endast efter anmälan av behörig företrädare för partiet eller av partiets ombud. *Lag (2002:68)*.

8 § Staten svarar för kostnaden för valsedlar till ett antal som motsvarar tre gånger antalet personer som har rösträtt i valkretsen för ett parti som deltar i riksdagsvalet, om partiet vid detta val får eller vid något av de två senaste riksdagsvalen har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet. Detta gäller också ett parti som, utan att ha uppnått den angivna röstandelen, är eller genom valet blir representerat i riksdagen.

9 § Staten svarar för kostnaden för valsedlar till ett antal som motsvarar tre gånger antalet personer som har rösträtt i valet för ett parti som deltar i val till landstings- eller kommunfullmäktige, om partiet är eller genom valet blir representerat i fullmäktige.

10 § Staten svarar för kostnaden för valsedlar till ett antal som motsvarar tre gånger antalet personer som har rösträtt i valet för ett parti som deltar i valet till Europaparlamentet, om partiet vid detta val får eller vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet.

11 §⁷ Vid tillämpning av 8–10 §§ beräknas antalet personer som har rösträtt på grundval av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i skatteförvaltningens folkbokföringsverksamhet den 1 mars valåret. *Lag (2002:68)*.

12 § Den centrala valmyndigheten levererar bara valsedlar som beställaren betalar i förskott, om

1. valsedlarna beställs av ett annat parti än som sägs i 8–10 §§,
2. valsedlarna beställs av någon annan än den som är behörig företrädare för partiet, eller
3. valsedlar beställs till ett antal som överstiger vad som sägs i 8–10 §§.

13 § Om ett parti har betalat valsedlarna i förskott och om partiet enligt 8–10 §§ får rätt att vid valet få kostnadsfria valsedlar, skall förskottet betalas tillbaka. Återbetalningen får motsvara högst vad staten skall svara för enligt 8–10 §§.

Beloppet betalas tillbaka till partiet oavsett vem som har betalat förskottet.

14 § Den centrala valmyndigheten förser på beställning och utan särskild ersättning valsedlarna med partibeteckning, kandidatnamn samt valkrets- och valbeteckningar.

När skall valsedlar beställas?

15 § Före ett val skall den centrala valmyndigheten bestämma den sista dag då valsedlar skall ha beställts för att de skall kunna levereras 45 dagar före valdagen. I särskilda fall får myndigheten bestämma en senare dag för beställning och leverans.

⁷ Senaste lydelse 2001:208.

Om en beställning kommer in senare än vad den centrala valmyndigheten har bestämt, hålls valseklar till handa bara om de kan levereras före valdagen och utan att leveransen av tidigare gjorda beställningar försenas.

Den centrala valmyndigheten skall före ett val också bestämma den sista dag då anmälan enligt 6 kap. 7 § tredje stycket skall ha gjorts. *Lag (2002:68)*.

16 § Den centrala valmyndigheten har rätt att få hjälp av länsstyrelsen i ärenden enligt detta kapitel.

Överklagande

17 § Den centrala valmyndighetens beslut i ärenden enligt detta kapitel får överklagas hos Valprövningsnämnden.

7 kap. Röstlängder och röstkort

Vem som skall finnas i röstlängd

1 § Röstlängderna för val till riksdagen skall innehålla uppgifter om alla svenska medborgare som fyller 18 år senast på valdagen och som är eller har varit folkbokförda i landet.

Svenska medborgare som inte har varit folkbokförda i landet någon gång under de senaste 10 åren skall tas upp i en röstlängd bara om de senast 30 dagar före valdagen skriftligen anmäler sig. Den som gjort en sådan anmälan skall tas upp i röstlängd i 10 år från dagen för anmälan.

Avges en röst från en person som inte tagits upp i en röstlängd men som i övrigt uppfyller kraven för rösträtt, skall den avgivna rösten anses som en anmälan enligt andra stycket. I fråga om anmälan finns också regler i 10 §.

2 § Röstlängderna för val till landstings- och kommunfullmäktige skall innehålla uppgifter om

– alla svenska medborgare som fyller 18 år senast på valdagen och som är folkbokförda i landstinget respektive kommunen,

– unionsmedborgare samt medborgare i Island och Norge som fyller 18 år senast på valdagen och som är folkbokförda i landstinget respektive kommunen, och

– andra utlänningar som fyller 18 år senast på valdagen, som är folkbokförda i landstinget respektive kommunen och som har varit folkbokförda i landet tre år i följd före valdagen.

3 §⁸ Röstlängderna för val till Europaparlamentet skall innehålla uppgifter om

– svenska medborgare som sägs i 1 §, och

– unionsmedborgare som fyller 18 år senast på valdagen, som är folkbokförda i landet och som enligt 5 § skriftligen hos länsstyrelsen anmält sin önskan att tas upp i röstlängd. *Lag (2002:68)*.

⁸ Senaste lydelse 1999:128.

4 §⁹ När det skall hållas val enligt denna lag skall den centrala valmyndigheten upprätta en röstlängd för varje valdistrikt. Det är uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i skatteförvaltningens folkbokföringsverksamhet och i fastighetsregistret enligt lagen (2000:224) om fastighetsregister 30 dagar före valdagen som skall ligga till grund för uppgifterna i röstlängderna. *Lag (2002:68).*

Särskilt om röstlängd vid val till Europaparlamentet

5 §¹⁰ Unionsmedborgare som vill utöva sin rösträtt vid val till Europaparlamentet skall senast 30 dagar före valdagen skriftligen hos länsstyrelsen anmäla sin önskan om att tas upp i röstlängd.

Den som gjort en sådan anmälan skall tas upp i en röstlängd till dess han eller hon stryks från den på egen begäran eller villkoren för rösträtt inte längre är uppfyllda.

I sin anmälan skall unionsmedborgare i en skriftlig försäkran

- ange sin nationalitet och adress i Sverige,
- ange den valkrets eller det område i hemstaten där de senast var upptagna i röstlängd, och

– försäkra att de inte kommer att rösta i en annan medlemsstat.

Beslut med anledning av anmälningar meddelas när röstlängden upprättas. Underrättelse om ett sådant beslut skall sändas till valmyndigheten i den stat där väljaren är medborgare. *Lag (2002:68).*

I vilken röstlängd skall de som har rösträtt finnas?

6 §¹¹ Uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i skatteförvaltningens folkbokföringsverksamhet skall ligga till grund för beslut om vilken röstlängd väljare som anges i 1–3 §§ skall finnas i. De skall tas upp i röstlängden för det valdistrikt inom vilket de är folkbokförda 30 dagar före valdagen. De som då inte är folkbokförda i landet skall tas upp i röstlängden i det valdistrikt inom vilket de senast var folkbokförda. Finns det inte någon uppgift om folkbokföring så att de kan hänföras till visst valdistrikt men finns det en uppgift om i vilken kommun som de senast varit folkbokförda, bestämmer länsstyrelsen i vilken röstlängd de skall tas upp. *Lag (2002:68).*

Röstkort

7 § För var och en som finns i en röstlängd skall den centrala valmyndigheten upprätta ett röstkort. För val som hålls samtidigt skall det upprättas ett gemensamt röstkort. För väljare som inte har någon känd adress skall det upprättas röstkort bara om de begär det.

Ett röstkort skall innehålla uppgift om

- väljarens namn och nummer i röstlängden, och

⁹ Senaste lydelse 2001:208.

¹⁰ Senaste lydelse 1999:128.

¹¹ Senaste lydelse 2001:208.

– vilka val som väljaren får delta i.

Röstkortet bör också innehålla annan information om valet. *Lag (2002:68)*.

8 § Röstkortet skall skickas ut så snart som möjligt, dock senast i så god tid att de kan beräknas vara väljare som är folkbokförda i landet till handa senast 18 dagar före valdagen.

9 § Väljare som har förlorat sitt röstkort eller inte har fått något röstkort skall få ett dupletteröstkort om de begär det.

Dupletteröstkort tillhandahålls av den centrala valmyndigheten, länsstyrelsen, en utlandsmyndighet eller kommunen. De som vill ha ett dupletteröstkort skall lämna uppgift om namn och personnummer. *Lag (2002:68)*.

Anmälan om adress

10 § En anmälan om adress från svenska medborgare som inte är folkbokförda i landet skall anses också som en anmälan om att tas upp i röstlängd, om anmälan görs skriftligen till en skattemyndighet.

Rättelse av uppgifter i en röstlängd

11 § De som anser att röstlängden innehåller felaktiga uppgifter om dem skall senast tolv dagar före valdagen skriftligen begära att uppgifterna rättas. Detta gäller också dem som anser sig vara felaktigt utslutna ur röstlängden. Det som hänt senare än 30 dagar före valdagen får inte ligga till grund för rättelse enligt denna paragraf.

Frågor om rättelse skall prövas av länsstyrelsen. *Lag (2002:68)*.

12 § Får den centrala valmyndigheten från en myndighet i någon annan medlemsstat meddelande om att en person som har rösträtt och som finns upptagen i röstlängd här i landet, är upptagen i röstlängd i annat land eller redan avgett en röst i val till Europaparlamentet, skall den centrala valmyndigheten genast rätta röstlängden om inte röstkort redan skickats ut till väljaren.

Om en röst lämnas av en svensk medborgare som inte är folkbokförd i landet och som inte finns upptagen i röstlängden skall den centrala valmyndigheten genast rätta röstlängden om rösten kommit in till myndigheten senast klockan 12.00 dagen före valdagen. *Lag (2002:68)*.

13 § När samtliga beslut om rättelser förts in i en röstlängd skall den så snart som möjligt sändas till den kommun där valdistriktet ligger.

Har ett beslut om rättelse inte hunnit föras in i röstlängden innan den sänts till kommunen får den centrala valmyndigheten eller länsstyrelsen uppdra åt valnämnden i kommunen att ombesörja att rättelsen förs in. *Lag (2002:68)*.

Överklagande

14 § Den centrala valmyndighetens eller länsstyrelsens beslut i ett ärende om rättelse får överklagas hos Valprövningsnämnden.

Skrivelsen med överklagandet skall ha kommit in till den myndighet som meddelat beslutet (beslutsmyndigheten) senast onsdagen före valdagen. Skrivelsen skall genast överlämnas till Valprövningsnämnden.

Om skrivelsen med överklagandet kommit in till Valprövningsnämnden inom överklagandetiden, skall överklagandet tas upp till prövning även om inte skrivelsen kommit till beslutsmyndigheten i tid.

Det är Valprövningsnämnden som skall avgöra om en skrivelse med ett överklagande har kommit i rätt tid.

Beslutsmyndigheten skall genast till Valprövningsnämnden ge in yttrande över överklagandet. Bestämmelserna i 27 och 28 §§ förvaltningslagen (1986:223) om omprövning av beslut skall inte tillämpas. *Lag (2002:68)*.

8 kap. Kuvert

1 § För val skall det finnas

- valkuvert,
- ytterkuvert för budröst, och
- fönsterkuvert.

Kuverten hålls till handa bara genom den centrala valmyndigheten.

2 § Valkuvert skall vara utformade på ett sådant sätt att färgen på den valsedel som väljaren lagt i kuvertet kan ses utan att valhemligheten avslöjas.

3 § Valkuvert och ytterkuvert för budröst skall i god tid före valet finnas

- hos valnämnder,
- på de postkontor där röstning skall anordnas,
- hos den som ansvarar för den särskilda röstmottagningen i varje kommun, och
- hos de utlandsmyndigheter som skall anordna röstmottagning.

Sådana kuvert skall också finnas hos Posten Aktiebolags lantbrevbärare som skall ta hand om ytterkuvert för budröst och hos de personer som av valnämnden fått i uppdrag att hålla till handa valkuvert och ytterkuvert.

Fönsterkuvert för röstning på postkontor, på särskilda röstmottagningsställen inom landet och på sådana röstmottagningsställen som inrättas av en utlandsmyndighet skall i god tid före valet finnas hos respektive röstmottagare.

4 § Ett parti som vid något av de två senaste riksdagsvalen har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet skall vid riksdagsval, landstings- och kommunfullmäktigval på begäran få valkuvert och ytterkuvert för budröst utan kostnad.

Ett parti som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet skall vid sådant val på begäran få valkuvert och ytterkuvert för budröst utan kostnad.

9 kap. Allmänt om röstning

Röstmottagning och röstning

1 § All röstmottagning skall vara offentlig.

2 § För att avge sin röst skall väljarna för varje slag av val ta en valsedel för det parti de vill rösta på. Om de vill avge en särskild personröst skall de göra en markering för den kandidat som de helst vill se vald. Därefter skall väljarna själva lägga in den valsedel de valt i ett valkuvert för varje slag av val.

Väljare som på grund av ett fysiskt funktionshinder inte kan göra i ordning eller lämna sin röst på föreskrivet sätt får anlita någon som hjälper dem vid röstningen.

Röstningslokaler

3 § Röstning kan anordnas i följande röstningslokaler:

1. vallokaler,
2. Posten Aktiebolags postkontor inom landet,
3. särskilda röstmottagningsställen inom landet, och
4. röstmottagningsställen som utlandsmyndigheter har inrättat.

4 § Kommunen skall se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som vallokaler och som i fråga om lokalisering och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta.

Kommunen får som vallokal använda en lokal som inte är tillgänglig för fysiskt funktionshindrade väljare endast om kommunen inte kan använda en lokal som är tillgänglig för dem. Om kommunen avser att använda en lokal som inte uppfyller kravet på tillgänglighet, skall kommunen samråda med länsstyrelsen innan den beslutar i saken. Kommunen skall ange varför den gjort bedömningen att någon annan lokal inte kan användas i stället. *Lag (2002:68)*.

5 § På valdagen skall väljarna rösta i vallokalen i det valdistrikt där de finns i röstlängden. Väljare som vistas utomlands eller av någon annan anledning inte kan rösta på valdagen i sin vallokal kan rösta i en annan röstningslokal som sägs i 3 § 2–4.

Väljare får rösta genom bud eller lantbrevbärare enligt vad som anges i 14 kap.

Väljare får brevrösta bara enligt lagen (1997:159) om brevröstning i vissa fall.

Röstkort vid röstningen

6 § Väljare som röstar i sin vallokal bör ha med sig sitt röstkort.

För att få rösta på ett postkontor eller ett särskilt röstmottagningsställe inom landet måste väljare ha med sig sitt röstkort och lämna det till röstmottagaren om inte röstkortet på annat sätt är tillgängligt för röstmottagaren.

Om de som vill rösta hos en utlandsmyndighet inte har något röstkort skall röstmottagaren fylla i ett adresskort för dem. *Lag (2002:68)*.

7 § Väljarnas valhemlighet skall skyddas. I varje röstningslokal skall det finnas ett lämpligt antal avskilda platser (valskärmar) där väljarna utan insyn kan lägga in sina valsedlar i valkuvert.

Utrustning i röstningslokalen

8 § För varje slag av val som hålls i en vallokal skall det finnas en valurna.

9 § I varje vallokal skall finnas den röstlängd som upprättats för valdistriktet.

10 § I varje röstningslokal skall det finnas ett exemplar av denna lag.

11 § *Har upphävts genom lag (2002:68).*

12 § I anslutning till varje röstningslokal skall det ordnas en lämplig plats där valsedlar kan läggas ut. Om detta inte är möjligt får en sådan plats i stället ordnas inne i lokalen. På denna plats skall väljarna för det val som avses ha tillgång till

– valsedlar för val till riksdagen samt landstings- och kommunfullmäktige med parti- och valbeteckning (partivalsedlar) för varje parti som vid något av de två senaste riksdagsvalen har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet, under förutsättning att partiet har gjort en anmälan enligt 6 kap. 7 § tredje stycket,

– valsedlar för val till Europaparlamentet med parti- och valbeteckning (partivalsedlar) för varje parti som vid något av de två senaste valen har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet eller valsedlar med kandidatnamn (namnvalsedlar) om partiet deltar med endast en valsedel, under förutsättning att partiet har gjort en anmälan enligt 6 kap. 7 § tredje stycket, och

– blanka valsedlar.

Valförrättarna och röstmottagarna skall se till att valsedlar enligt första stycket finns utlagda.

De partier som deltar i valen skall också kunna lägga ut sina valsedlar på denna plats. På röstmottagningsställen som inrättas av utlandsmyndigheter får partierna bara lägga ut partivalsedlar. *Lag (2002:68).*

13 § Vid val skall kuvert som sägs i 8 kap. finnas i varje röstningslokal i den mån de krävs för röstning i lokalen.

Ordning i röstningslokalen

14 § I en röstningslokal eller i ett utrymme intill lokalen får det inte hållas tal. Där får inte heller delas ut eller sättas upp tryckta eller skrivna upprop till väljarna. Där får inte heller spelas upp sådana upprop.

15 § Valförrättarna eller röstmottagarna skall ansvara för ordningen i röstningslokalen. Den som finns i röstningslokalen eller i ett utrymme intill lokalen skall rätta sig efter de regler som valförrättaren eller röstmottagaren

meddelar för att röstningen skall kunna genomföras. Blir det sådan ordning att den inte kan avstyras har valförrättaren eller röstmottagaren rätt att avbryta röstningen.

16 § Om röstningen i en vallokal avbryts skall varje valurna och röstlängden förseglas och förvaras på ett säkert sätt. När röstningen skall fortsätta, skall valförrättaren visa dem som är närvarande att förseglingarna inte har öppnats.

Avbryts röstningen på ett postkontor, på ett särskilt röstmottagningsställe inom landet eller hos en utlandsmyndighet skall de kuvert som tagits emot förvaras på ett säkert sätt under avbrottet.

Valförrättning och röstmottagning skall dokumenteras

17 § Valförrättarna skall föra protokoll över valförrättningen i vallokalen. Röstmottagare på postkontor, vid särskilda röstmottagningsställen inom landet eller hos en utlandsmyndighet skall fortlöpande föra anteckningar över röstningen.

Protokoll och anteckningar skall föras på blanketter som fastställts av den centrala valmyndigheten.

10 kap. Röstning i vallokal

När får röstning pågå i en vallokal?

1 §¹² En vallokal skall vid val till riksdagen och vid val till landstings- och kommunfullmäktige hållas öppen för röstning mellan klockan 8.00 och 20.00 samt vid val till Europaparlamentet mellan klockan 8.00 och 21.00. Om väljarna i distriktet ändå får tillräckligt bra möjligheter att rösta, får valnämnden bestämma att vallokalen i ett visst valdistrikt skall vara öppen för röstning under kortare tid. *Lag (2002:68)*.

2 § När vallokalen har öppnats för röstning, skall den av valförrättarna som är ordförande visa dem som är närvarande att varje valurna är tom. Sedan får röstningen börja.

3 § Väljare som finns i vallokalen eller på en plats som de har anvisats in- till lokalen, när tiden för röstning går ut, skall få tillfälle att rösta.

Röstningen skall förklaras avslutad, när tiden för röstning i vallokalen har gått ut och de som är närvarande har fått tillfälle att rösta.

Hur röstning i vallokal går till

4 § I vallokalen skall valförrättarna ge väljarna ett valkuvert för varje slag av val som de vill delta i och hänvisa dem till en ledig valskärm. Där skall de avge sin röst och lägga en valsedel för varje slag av val i ett valkuvert utan att vika valsedeln.

När väljarna gjort i ordning sina valkuvert skall de lämna kuverten till valförrättaren.

5 § Valförrättarna får begära att väljaren uppger sitt fullständiga namn och sin födelsetid.

6 § Innan något valkuvert tas emot skall valförrättaren kontrollera att väljaren

- enligt röstlängden har rösträtt i det val som väljaren vill delta i, och
- inte redan har röstat i valet.

Valförrättaren skall också kontrollera att

- väljaren bara har gjort i ordning ett valkuvert för varje slag av val,
- det inte finns någon obehörig märkning på något kuvert, och
- varje valkuvert uppenbart innehåller en valseedel.

7 § En valförrättare får inte ta emot ett valkuvert som inte uppfyller de krav som ställs i 6 §.

Om en väljare vill lämna fler än ett valkuvert för ett och samma val, får valförrättaren ta emot bara ett av dessa. På väljarens begäran skall samtliga kuvert för det valet lämnas tillbaka.

8 § Uppfylls de krav som ställs i 6 och 7 §§ skall valförrättaren ta emot väljarens valkuvert, i väljarens närvaro lägga det i valurnan för det val valsedelen gäller och markera i röstlängden att väljaren röstat.

Om en vallokal inte är tillgänglig för en fysiskt funktionshindrad väljare, får valförrättaren trots vad som sägs i första stycket ta emot väljarens valkuvert utanför vallokalen om det kan ske under betryggande former. *Lag (2002:68).*

När en röst skall lämnas genom bud

9 § Bestämmelser om röstning genom bud finns i 14 kap.

10 § Innan ett ytterkuvert för budröst tas emot skall valförrättaren kontrollera att väljaren

- enligt röstlängden har rösträtt i ett val,
- inte redan har röstat i valet,
- på ytterkuvertet skriftligen försäkrat på heder och samvete att väljaren själv gjort i ordning valkuvert och lagt dem i ytterkuvertet i budets och vittnets närvaro och att väljaren på grund av funktionshinder, sjukdom eller hög ålder inte kan komma personligen för att rösta i vallokalen eller någon annan röstningslokal, och

– på ytterkuvertet intygat att valkuvert inte gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet enligt 14 kap. 11 §.

Valförrättaren skall också kontrollera att

- ytterkuvertet är igenklistrat,
- budet och vittnet på ytterkuvertet skriftligen intygat att väljaren själv har skrivit under försäkran och att de inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt,

- budet antingen är väljarens make, sambo, barn, barnbarn, makes barn, sambos barn, fader, moder eller syskon, eller är en person som yrkesmässigt eller på ett därmed likartat sätt ger väljaren vård av mera varaktigt slag eller på ett annat sätt brukar hjälpa väljaren i personliga angelägenheter,
- vittnet inte är väljarens make, barn, sambo, makes barn eller sambos barn,
- budet inte är vittne,
- budet skrivit sitt namn, sitt personnummer och sin adress på ytterkuvertet, och
- budet och vittnet har fyllt 18 år.

11 § Uppfylls de krav som ställs i 10 § skall valförrättaren öppna ytterkuvertet för budröst och kontrollera att

- ytterkuvertet innehåller valkuvert,
- väljaren bara har gjort i ordning ett valkuvert för varje slag av val,
- det inte finns någon obehörig märkning på något kuvert, och
- varje valkuvert uppenbart innehåller en valseedel.

12 § En valförrättare får inte ta emot ett ytterkuvert för budröst som inte uppfyller de krav som ställs i 10 och 11 §§.

Har väljaren gjort i ordning mer än ett valkuvert för något val får valförrättaren inte ta emot något av dem.

13 § Uppfylls de krav som ställs i 10–12 §§ skall valförrättaren ta emot väljarens valkuvert, i budets närvaro lägga det i valurnan för det val valsekeln gäller och markera i röstlängden att väljaren röstat.

14 § Ett valkuvert som lämnats i ett ytterkuvert för budröst men som inte tas emot skall innan det lämnas tillbaka till budet läggas in i ett särskilt kuvert. Detta kuvert skall klistras igen.

15 § Ytterkuvert för budröst som har öppnats av valförrättare enligt 11 § skall tas om hand av valförrättarna och överlämnas till valnämnden. Nämnden skall förvara det under valperioden.

Valskjutsar

16 § Kommunen bör ordna valskjutsar på valdagen för väljare som bor avlägset eller isolerat och för vilka det blir dyrt eller tar lång tid att ta sig till vallokalen.

11 kap. Röstning på postkontor

På vilka postkontor skall röstning anordnas?

1 § När val skall hållas skall den centrala valmyndigheten efter samråd med Posten Aktiebolag bestämma på vilka postkontor röstmottagning skall anordnas. Vid val till riksdagen och vid ordinarie val till landstings- eller kommunfullmäktige skall röstmottagning alltid anordnas på minst ett postkontor i varje kommun.

Under vilken period får man poströsta?

2 § På de postkontor där röstmottagning anordnas skall det vid ordinarie val till riksdagen, vid ordinarie val till landstings- och kommunfullmäktige samt vid val till Europaparlamentet vara möjligt att rösta från och med den artonde dagen före valdagen till och med valdagen. Vid andra val skall det vara möjligt att rösta på dessa postkontor från och med den tionde dagen före valdagen till och med valdagen.

När skall postkontor hålla öppet för röstning?

3 § På ett postkontor där röstmottagning anordnas före valdagen skall det vara möjligt att rösta under hela den tid då postkontoret är öppet för allmänheten.

På förslag av Posten Aktiebolag får den centrala valmyndigheten för ett visst postkontor begränsa denna tid. Det skall dock alltid vara möjligt att rösta under minst en timme varje dag då ett sådant postkontor är öppet för allmänheten.

4 § På valdagen skall de postkontor där röstmottagning anordnas vara öppna för röstning under minst en timme före klockan 11.00 och minst en timme efter klockan 15.00.

Vid omval till landstings- och kommunfullmäktige får den centrala valmyndigheten bestämma att det inte skall anordnas någon röstmottagning på postkontor på valdagen.

Vem utser röstmottagare på postkontor?

5 § Posten Aktiebolag skall utse röstmottagarna på postkontor.

Möjlighet att rösta efter utsatt tid

6 § Väljare som finns i postkontoret eller på en plats som de har anvisats intill kontoret, när tiden för röstning går ut, skall få tillfälle att rösta.

Hur röstning på postkontor går till

7 § Väljarna skall för varje slag av val de vill delta i få ett valkuvert. Där-
efter skall de bakom en ledig valskärm avge sin röst och lägga en valsedel för varje slag av val i ett valkuvert utan att vika valsedeln.

När väljarna gjort i ordning sina valkuvert skall de lämna kuverten och sitt röstkort till röstmottagaren. *Lag (2002:68)*.

8 § Väljare som inte är kända för röstmottagaren skall legitimera sig. Om de inte gör det får de inte rösta.

9 § Om det hålls flera slag av val samtidigt, skall väljare som röstar på ett postkontor rösta samtidigt i alla de val som de vill delta i.

10 § Innan något valkuvert tas emot skall röstmottagaren kontrollera att väljaren

– enligt uppgift på röstkortet har rösträtt i det val som väljaren vill delta i, och

– bara har gjort i ordning ett valkuvert för varje slag av val.

Röstmottagaren skall också kontrollera att

– det inte finns någon obehörig märkning på något kuvert, och

– varje valkuvert uppenbart innehåller en valsedel.

11 § En röstmottagare får inte ta emot ett valkuvert som inte uppfyller de krav som ställs i 10 §.

Om en väljare vill lämna fler än ett valkuvert för ett och samma val, får röstmottagaren ta emot bara ett av dessa. På väljarens begäran skall samtliga kuvert för det valet lämnas tillbaka.

12 § Uppfylls de krav som ställs i 10 och 11 §§ skall röstmottagaren ta emot väljarens valkuvert, i väljarens närvaro lägga in valkuverten och väljarens röstkort i ett fönsterkuvert och klistra igen det.

När en röst skall lämnas genom bud eller lantbrevbärare

13 § Bestämmelser om röstning genom bud eller lantbrevbärare finns i 14 kap.

14 § Innan ett ytterkuvert för budröst tas emot från ett bud skall röstmottagaren kontrollera att väljaren

– enligt uppgift på röstkortet har rösträtt i ett val,

– på ytterkuvertet skriftligen försäkrat på heder och samvete att väljaren själv gjort i ordning valkuvert och lagt dem i ytterkuvertet i budets och vittnets närvaro och att väljaren på grund av funktionshinder, sjukdom eller hög ålder inte kan komma personligen för att rösta i vallokalen eller någon annan röstningslokal, och

– på ytterkuvertet intygat att valkuvert inte gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet enligt 14 kap. 11 §.

Röstmottagaren skall också kontrollera att

– ytterkuvertet är igenklistrat,

– budet och vittnet på ytterkuvertet skriftligen intygat att väljaren själv har skrivit under försäkran och att de inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt,

– budet antingen är väljarens make, sambo, barn, barnbarn, makes barn, sambos barn, fader, moder eller syskon, eller är en person som yrkesmässigt eller på ett därmed likartat sätt ger väljaren vård av mera varaktigt slag eller på ett annat sätt brukar hjälpa väljaren i personliga angelägenheter,

– vittnet inte är väljarens make, barn, sambo, makes barn eller sambos barn,

– budet inte är vittne,

– budet skrivit sitt namn, sitt personnummer och sin adress på ytterkuvertet, och

– budet och vittnet har fyllt 18 år.

15 § Innan ett ytterkuvert för budröst tas emot från en lantbrevbärare skall röstmottagaren kontrollera att väljaren

- enligt uppgift på röstkortet har rösträtt i ett val,
- på ytterkuvertet skriftligen försäkrat på heder och samvete att väljaren själv gjort i ordning valkuvert och lagt dem i ytterkuvertet i vittnets närvaro, och
- på ytterkuvertet intygat att valkuvert inte gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet enligt 14 kap. 11 §.

Röstmottagaren skall också kontrollera att

- ytterkuvertet är igenklistrat,
- vittnet på ytterkuvertet skriftligen intygat att väljaren själv har skrivit under försäkran,
- lantbrevbäraren intygat på ytterkuvertet att väljaren själv lämnat ytterkuvertet,
- vittnet inte är väljarens make, barn, sambo, makes barn eller sambos barn,
- lantbrevbäraren inte är vittne, och
- vittnet har fyllt 18 år.

16 § Ett bud eller en lantbrevbärare som inte är känd för röstmottagaren skall legitimera sig.

17 § En röstmottagare får inte ta emot ett ytterkuvert för budröst, om inte de krav som ställs i 14–16 §§ är uppfyllda.

18 § Uppfylls de krav som ställs i 14–16 §§ skall röstmottagaren ta emot ytterkuvertet, i budets eller lantbrevbärarens närvaro lägga in det i ett fönsterkuvert tillsammans med väljarens röstkort och klistra igen kuvertet.

19 § Ett ytterkuvert för budröst som inte tas emot av röstmottagaren skall lämnas tillbaka till budet eller lantbrevbäraren. Ett ytterkuvert som lämnats genom en lantbrevbärare men som inte tas emot av röstmottagaren skall lämnas tillbaka till väljaren av lantbrevbäraren.

Vad röstmottagaren skall göra med fönsterkuverten

20 § Röstmottagaren skall ta hand om de fönsterkuvert som gjorts i ordning och på en särskild förteckning anteckna varje väljares namn och den valnämnd som varje fönsterkuvert skall skickas till. På fönsterkuvertet skall röstmottagaren anteckna det värdepostnummer som finns i förteckningen.

21 § Röstmottagaren skall skicka fönsterkuverten till valnämnden i den kommun där väljaren finns i röstlängden. Skickas kuverten med post skall de ordnas som värdepost.

12 kap. Röstning vid särskilt röstmottagningsställe

Var kan särskild röstmottagning anordnas?

1 § Den centrala valmyndigheten får bestämma att särskild röstmottagning skall anordnas vid sjukhus, ålderdomshem, kriminalvårdsanstalter eller liknande vårdinrättningar eller vårdanstalter.

2 § Den centrala valmyndigheten får bestämma att särskild röstmottagning skall anordnas på annan plats än som sägs i 1 §.

3 § Den centrala valmyndigheten får uppdra åt någon annan att bestämma om särskild röstmottagning.

4 § Den centrala valmyndigheten skall samråda med valnämnden innan den bestämmer var särskild röstmottagning skall anordnas. Inför beslut enligt 1 § skall myndigheten samråda också med vårdinrättningens eller vårdanstaltens ledning om var och när särskild röstmottagning skall anordnas. Inför beslut enligt 2 § skall myndigheten samråda också med länsstyrelsen om var särskild röstmottagning skall anordnas. Vad som nu sagts skall också gälla för den som enligt 3 § skall bestämma om särskild röstmottagning.

När får särskild röstmottagning anordnas?

5 § Särskild röstmottagning vid sjukhus, ålderdomshem, kriminalvårdsanstalter eller liknande vårdinrättningar eller vårdanstalter får anordnas från och med den sjunde dagen före valdagen till och med valdagen.

Särskild röstmottagning enligt 2 § får anordnas bara på valdagen. Ett sådant röstmottagningsställe skall vara öppet under minst två timmar. Öppet-hållandet bör pågå minst en timme före klockan 11.00 och minst en timme efter klockan 15.00.

Vem utser röstmottagare på ett särskilt röstmottagningsställe?

6 § Den centrala valmyndigheten skall utse röstmottagarna på de särskilda röstmottagningsställena. Myndigheten får uppdra åt valnämnden eller någon annan att utse röstmottagare.

Möjlighet att rösta efter utsatt tid

7 § Väljare som finns i ett särskilt röstmottagningsställe eller på en plats som de har anvisats intill röstmottagningsstället, när tiden för röstning går ut, skall få tillfälle att rösta.

Hur särskild röstmottagning går till

8 § Väljarna skall visa sitt röstkort för röstmottagaren, som skall ge dem ett valkuvert för varje slag av val de vill delta i och hänvisa dem till en ledig valskärm. Där skall de avge sin röst och lägga en valsedel för varje val i ett valkuvert utan att vika valsedeln.

När väljarna gjort i ordning sina valkuvert skall de lämna kuverten och sitt röstkort till röstmottagaren.

9 § Väljare som inte är kända för röstmottagaren skall legitimera sig. Om de inte gör det får de inte rösta.

10 § Om det hålls flera slag av val samtidigt, skall väljare som röstar på ett särskilt röstmottagningsställe rösta samtidigt i alla de val som de vill delta i.

11 § Innan något valkuvert tas emot skall röstmottagaren kontrollera att väljaren

– enligt uppgift på röstkortet har rösträtt i det val som väljaren vill delta i, och

– bara har gjort i ordning ett valkuvert för varje slag av val.

Röstmottagaren skall också kontrollera att

– det inte finns någon obehörig märkning på något kuvert, och

– varje valkuvert uppenbart innehåller en valsedel.

12 § En röstmottagare får inte ta emot ett valkuvert som inte uppfyller de krav som ställs i 11 §.

Om en väljare vill lämna fler än ett valkuvert för ett och samma val, får röstmottagaren ta emot bara ett av dessa. På väljarens begäran skall samtliga kuvert för det valet lämnas tillbaka.

13 § Uppfylls de krav som ställs i 11 och 12 §§ skall röstmottagaren ta emot väljarens valkuvert, i väljarens närvaro lägga in valkuverten och väljarens röstkort i ett fönsterkuvert och klistra igen det.

När en röst skall lämnas genom bud

14 § Bestämmelser om röstning genom bud finns i 14 kap.

15 § Innan ett ytterkuvert för budröst tas emot skall röstmottagaren kontrollera att väljaren

– enligt uppgift på röstkortet har rösträtt i ett val,

– på ytterkuvertet skriftligen försäkrat på heder och samvete att väljaren själv gjort i ordning valkuvert och lagt dem i ytterkuvertet i budets och vittnets närvaro och att väljaren på grund av funktionshinder, sjukdom eller hög ålder inte kan komma personligen för att rösta i vallokalen eller någon annan röstningslokal, och

– på ytterkuvertet intygat att valkuvert inte gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet enligt 14 kap. 11 §.

Röstmottagaren skall också kontrollera att

– ytterkuvertet är igenklistrat,

– budet och vittnet på ytterkuvertet skriftligen intygat att väljaren själv har skrivit under försäkran och att de inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt,

– budet antingen är väljarens make, sambo, barn, barnbarn, makes barn, sambos barn, fader, moder eller syskon, eller är en person som yrkesmässigt

eller på ett därmed likartat sätt ger väljaren vård av mera varaktigt slag eller på ett annat sätt brukar hjälpa väljaren i personliga angelägenheter,

– vittnet inte är väljarens make, barn, sambo, makes barn eller sambos barn,

– budet inte är vittne,

– budet skrivit sitt namn, sitt personnummer och sin adress på ytterkuvertet, och

– budet och vittnet har fyllt 18 år.

16 § Ett bud som inte är känt för röstmottagaren skall legitimera sig.

17 § En röstmottagare får inte ta emot ett ytterkuvert för budröst, om inte de krav som ställs i 15 och 16 §§ är uppfyllda.

18 § Uppfylls de krav som ställs i 15 och 16 §§ skall röstmottagaren ta emot ytterkuvertet, i budets närvaro lägga in det i ett fönsterkuvert tillsammans med väljarens röstkort och klistra igen kuvertet.

19 § Ett ytterkuvert för budröst som inte tas emot av röstmottagaren skall lämnas tillbaka till budet.

Vad röstmottagaren skall göra med fönsterkuverten

20 § Röstmottagaren skall ta hand om de fönsterkuvert som gjorts i ordning och på en särskild förteckning anteckna varje väljares namn och den valnämnd eller det valdistrikt som varje fönsterkuvert skall skickas till. På fönsterkuvertet skall röstmottagaren anteckna det nummer som finns i förteckningen. *Lag (2002:68)*.

21 § Röstmottagaren skall skicka fönsterkuverten till valnämnden i den kommun där väljaren finns i röstlängden. Skickas kuverten med post skall de ordnas som värdepost.

Röstmottagaren vid ett sådant röstmottagningsställe som inrättats med stöd av 2 § får i stället skicka kuverten till valförrättarna i valdistriktet om kuverten kan beräknas vara hos valförrättarna innan tiden för röstning i vallokalen går ut.

Innan fönsterkuverten skickas till vallokalen skall de läggas i särskilda omslag som förseglas. På varje omslag skall det antecknas hur många fönsterkuvert som omslaget innehåller. *Lag (2002:68)*.

13 kap. Röstning hos utlandsmyndighet

Röstning kan anordnas hos utlandsmyndigheter

1 § När val skall hållas skall den centrala valmyndigheten, efter samråd med Utrikesdepartementet, bestämma hos vilka svenska utlandsmyndigheter som röstmottagning skall anordnas. Vid omval till riksdagen och till landstings- eller kommunfullmäktige får den centrala valmyndigheten bestämma att röstning inte skall anordnas hos utlandsmyndigheter.

Under vilken period får man rösta hos utlandsmyndigheter?

2 § Vid ordinarie val till riksdagen och ordinarie val till landstings- och kommunfullmäktige samt val till Europaparlamentet får röstmottagningen hos en utlandsmyndighet börja tidigast den tjugofjärde dagen före valdagen. Vid andra val får röstmottagningen börja tidigast den tjugonde dagen före valdagen.

Röstmottagningen får pågå så länge att de valkuvert som myndigheten har tagit emot kan vara hos den centrala valmyndigheten senast klockan 12.00 dagen före valdagen.

3 § Utlandsmyndighetens chef skall bestämma när och var röstmottagningen skall anordnas. Beslutet skall kungöras.

Vem är röstmottagare hos en utlandsmyndighet?

4 § Utlandsmyndighetens chef, eller den person som myndighetens chef utser, skall vara röstmottagare.

Möjlighet att rösta efter utsatt tid

5 § Väljare som finns i ett röstmottagningsställe som anordnats av en utlandsmyndighet eller på en plats som de har anvisats intill röstmottagningsstället, när tiden för röstning går ut, skall få tillfälle att rösta.

Hur röstning hos en utlandsmyndighet går till

6 § Röstmottagaren skall ge väljarna ett valkuvert för varje slag av val som de vill delta i och hänvisa dem till en ledig valskärm. Där skall de avge sin röst och lägga en valsedel för varje slag av val i ett valkuvert utan att vika valsedeln.

När väljarna gjort i ordning sina valkuvert skall de lämna kuverten och sitt röstkort till röstmottagaren. Röstmottagaren skall för de väljare som inte har något röstkort med ledning av de uppgifter väljarna lämnar fylla i ett särskilt adresskort.

7 § Väljare som inte är kända för röstmottagaren skall legitimera sig. Om de inte gör det får de inte rösta.

8 § Om det hålls flera val samtidigt, skall väljare som röstar på ett röstmottagningsställe som anordnas av en utlandsmyndighet rösta samtidigt i alla de val som de vill delta i.

9 § Innan något valkuvert tas emot skall röstmottagaren kontrollera att väljaren

- bara har gjort i ordning ett valkuvert för varje slag av val.

Röstmottagaren skall också kontrollera att

- det inte finns någon obehörig märkning på något kuvert, och
- varje valkuvert uppenbart innehåller en valsedel.

10 § En röstmottagare får inte ta emot ett valkuvert som inte uppfyller de krav som ställs i 9 §.

Om en väljare vill lämna fler än ett valkuvert för ett och samma val, får röstmottagaren ta emot bara ett av dessa. På väljarens begäran skall samtliga kuvert för det valet lämnas tillbaka.

11 § Uppfylls de krav som ställs i 9 och 10 §§ skall röstmottagaren ta emot väljarens valkuvert, i väljarens närvaro lägga in valkuverten och väljarens röstkort eller adresskort i ett fönsterkuvert och klistra igen det.

När en röst skall lämnas genom bud

12 § Bestämmelser om röstning genom bud finns i 14 kap.

13 § Innan ett ytterkuvert för budröst tas emot skall röstmottagaren kontrollera att väljaren

– på ytterkuvertet skriftligen försäkrat på heder och samvete att väljaren själv gjort i ordning valkuvert och lagt dem i ytterkuvertet i budets och vittnets närvaro och att väljaren på grund av funktionshinder, sjukdom eller hög ålder inte kan komma personligen för att rösta i vallokalen eller någon annan röstningslokal, och

– på ytterkuvertet intygat att valkuvert inte gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet enligt 14 kap. 11 §.

Röstmottagaren skall också kontrollera att

– ytterkuvertet är igenklistrat,

– budet och vittnet på ytterkuvertet skriftligen intygat att väljaren själv har skrivit under försäkran och att de inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt,

– budet antingen är väljarens make, sambo, barn, barnbarn, makes barn, sambos barn, fader, moder eller syskon, eller är en person som yrkesmässigt eller på ett därmed likartat sätt ger väljaren vård av mera varaktigt slag eller på ett annat sätt brukar hjälpa väljaren i personliga angelägenheter,

– vittnet inte är väljarens make, barn, sambo, makes barn eller sambos barn,

– budet inte är vittne,

– budet skrivit sitt namn, sitt personnummer och sin adress på ytterkuvertet, och

– budet och vittnet har fyllt 18 år.

14 § Ett bud som inte är känt för röstmottagaren skall legitimera sig.

15 § Om budet inte kan visa upp väljarens röstkort, skall röstmottagaren med ledning av giltig legitimation för väljaren och de uppgifter om väljaren som budet kan lämna fylla i ett adresskort för väljaren.

16 § En röstmottagare får inte ta emot ytterkuvert för budröst, om inte de krav som ställs i 13–15 §§ är uppfyllda.

17 § Uppfylls de krav som ställs i 13–15 §§ skall röstmottagaren ta emot ytterkuvertet, i budets närvaro lägga in det i ett fönsterkuvert tillsammans med väljarens röstkort eller adresskort och klistra igen kuvertet.

18 § Ett ytterkuvert för budröst som inte tas emot av röstmottagaren skall lämnas tillbaka till budet.

Vad röstmottagaren skall göra med fönsterkuverten

19 § Röstmottagaren skall ta hand om de fönsterkuvert som gjorts i ordning och på en särskild förteckning anteckna varje väljares namn. På fönsterkuvertet skall röstmottagaren anteckna det nummer som finns i förteckningen.

20 § Röstmottagaren skall skicka fönsterkuverten och den förteckning som sägs i 19 § till den centrala valmyndigheten. Skickas kuverten och förteckningen med post skall de ordnas som värdepost.

När utlandsrösterna kommer till den centrala valmyndigheten

21 § Den centrala valmyndigheten skall allteftersom fönsterkuverten kommer in från utlandsmyndigheterna fortlöpande anteckna hur många fönsterkuvert som kommer in till myndigheten och därefter skicka fönsterkuverten till valnämnden i den kommun där väljaren finns i röstlängden. Skickas kuverten med post skall de ordnas som värdepost.

Om en väljare inte finns i röstlängden eller om det inte är möjligt att utreda var väljaren finns i röstlängd därför att personnummer saknas eller är ofullständigt skall den centrala valmyndigheten behålla fönsterkuvertet. De fönsterkuvert som behålls av myndigheten skall förvaras på ett säkert sätt till dess valet vinner laga kraft.

14 kap. Röstning genom bud eller lantbrevbärare

Förutsättningar för röstning genom bud eller lantbrevbärare

1 § Väljare får lämna sin valsedel genom bud enligt 2–6 §§ eller genom Posten Aktiebolags lantbrevbärare enligt 7–9 §§. Om en röst lämnas genom ett bud eller genom en lantbrevbärare skall den lämnas i ett ytterkuvert för budröst.

Budröstning

2 § Väljare som är sjuka, funktionshindrade eller gamla och därför inte kan komma personligen till sin vallokal eller någon annan röstningslokal får lämna sin valsedel genom bud.

Vad som sägs i första stycket gäller också väljare som

1. är intagna i häkte, eller
2. är intagna i kriminalvårdsanstalt och av säkerhetsskäl inte kan rösta i samma röstningslokal som andra intagna på anstalten. *Lag (2002:68).*

Vem kan vara bud?

3 § Bud får vara väljarens make, sambo, barn, barnbarn, makes barn, sambos barn, fader, moder eller syskon. Bud får också den vara som yrkesmässigt eller på ett därmed likartat sätt ger väljaren vård eller på ett annat sätt brukar hjälpa väljaren i personliga angelägenheter.

Den som anlitas som bud skall ha fyllt 18 år. *Lag (2002:68).*

Hur röstning genom bud går till

4 § Väljare som vill rösta genom bud skall

– för varje slag av val avge sin röst och själv lägga en valsedel i ett valkuvert,

– i budets och ett vittnes närvaro lägga de valkuvert som gjorts i ordning i ett ytterkuvert för budröst,

– klistra igen ytterkuvertet,

– försäkra på heder och samvete att de gjort i ordning valkuvert och ytterkuvertet på detta sätt och att de på grund av funktionshinder, sjukdom eller hög ålder inte kan komma personligen för att rösta i vallokalen eller annan röstningslokal,

– intyga att valkuvert inte gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet enligt 11 §, och

– skriva denna försäkran och detta intyg på ytterkuvertet.

På ytterkuvertet skall budet och vittnet skriftligen intyga att väljaren själv har skrivit under försäkran och att de inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt.

Ett vittne skall ha fyllt 18 år. Väljarens make eller barn eller makens barn får inte vara vittne. Detsamma gäller väljarens sambo eller sambons barn.

5 § Budet skall skriva sitt namn, sitt personnummer och sin adress på ytterkuvertet.

Var skall budet lämna rösten?

6 § Budet skall lämna ytterkuvertet för budröst i väljarens vallokal. Budrösten får också lämnas på ett postkontor, ett särskilt röstmottagningsställe eller ett röstmottagningsställe som anordnas av en utlandsmyndighet.

Röstning genom lantbrevbärare

7 § Väljare som betjänas av Posten Aktiebolags lantbrevbärare får lämna sina röster genom lantbrevbäraren, om röstmottagning anordnas vid det postkontor som lantbrevbäraren hör till. Den centrala valmyndigheten får vid val som inte gäller hela landet, på förslag av Posten Aktiebolag, begränsa antalet linjer där väljarna får lämna sina röster genom lantbrevbäraren.

En lantbrevbärare som tar hand om ytterkuvert för budröster bör ha med sig

– valsedlar för val till riksdagen samt landstings- och kommunfullmäktige med parti- och valbeteckning (partivalsedlar) för varje parti som vid något

av de två senaste riksdagsvalen har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet, under förutsättning att partiet har gjort en anmälan enligt 6 kap. 7 § tredje stycket,

- valsedlar för val till Europaparlamentet med parti- och valbeteckning (partivalsedlar) för varje parti som vid något av de två senaste valen har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet eller valsedlar med kandidatnamn (namnvalsedlar) om partiet deltar med endast en valsedel, under förutsättning att partiet har gjort en anmälan enligt 6 kap. 7 § tredje stycket, och
- blanka valsedlar. *Lag (2002:68).*

Hur röstning genom lantbrevbärare går till

8 § Väljare som vill rösta genom lantbrevbärare skall

- för varje slag av val avge sin röst och själv lägga en valsedel i ett valkuvert,
- i ett vittnes närvaro lägga de valkuvert som gjorts i ordning i ett ytterkuvert för budröst,
- klistra igen ytterkuvertet,
- försäkra på heder och samvete att de gjort i ordning valkuvert och ytterkuvertet på detta sätt,
- intyga att valkuvert inte gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet enligt 11 §, och
- skriva denna försäkran och detta intyg på ytterkuvertet.

På ytterkuvertet skall vittnet skriftligen intyga att väljaren själv har skrivit under försäkran.

Ett vittne skall ha fyllt 18 år. Väljarens make eller barn eller makens barn får inte vara vittne. Detsamma gäller väljarens sambo eller sambons barn. Inte heller lantbrevbäraren får vara vittne.

9 § Väljaren skall själv lämna ytterkuvertet för budröst och sitt röstkort till lantbrevbäraren. Väljare som inte är kända för lantbrevbäraren skall legitimera sig. Om de inte gör det får lantbrevbäraren inte ta hand om ytterkuvertet för budröst. Lantbrevbäraren skall på ytterkuvertet intyga att väljaren själv lämnat ytterkuvertet.

Var skall lantbrevbärare lämna rösten?

10 § Lantbrevbäraren skall lämna ytterkuvertet för budröst till en röstmottagare på det postkontor som lantbrevbäraren hör till. Kuvertet får lämnas där även om postkontoret inte är öppet för allmänheten.

När får ytterkuvert för budröst göras i ordning?

11 § Vid ordinarie val till riksdagen samt ordinarie val till landstings- och kommunfullmäktige samt val till Europaparlamentet får en budröst göras i ordning tidigast 24 dagar före valdagen.

Vid andra val får en budröst som lämnas i vallokalen, på ett särskilt röstmottagningsställe eller på ett postkontor göras i ordning tidigast 10 dagar före valdagen. En budröst som lämnas hos en utlandsmyndighet vid sådana val får göras i ordning tidigast 20 dagar före valdagen.

15 kap. Den fortsatta behandlingen av inkomna fönsterkuvert**Vad valnämnden skall göra med inkomna fönsterkuvert**

1 § Valnämnden skall på valdistrikt sortera de fönsterkuvert som före valdagen kommer från röstmottagare på postkontor, särskilda röstmottagningsställen eller från den centrala valmyndigheten. Kuverten skall sedan läggas i särskilda omslag som skall förseglas. På varje omslag skall det antecknas hur många fönsterkuvert som omslaget innehåller. Omslagen bör skickas till respektive valdistrikt i så god tid att fönsterkuverten finns hos valförrättarna när röstningen i vallokalen börjar.

2 § Fönsterkuvert som på valdagen kommer till valnämnden skall skickas till valförrättarna i respektive valdistrikt, om kuverten kan beräknas vara hos valförrättarna innan tiden för röstning i vallokalen går ut.

Innan dessa fönsterkuvert skickas till vallokalen skall de läggas i särskilda omslag som förseglas. På varje omslag skall det antecknas hur många fönsterkuvert som omslaget innehåller.

3 § Valnämnden skall behålla de fönsterkuvert som kommer till den så sent att de beräknas inte kunna vara hos valförrättarna innan tiden för röstningen i vallokalen har gått ut. Dessa kuvert skall valnämnden granska vid nämndens sammanträde för preliminär rösträkning enligt 17 kap.

4 § Fönsterkuvert som finns hos valnämnden skall förvaras på ett säkert sätt.

5 § Valnämnden skall föra protokoll där den fortlöpande antecknar vad nämnden gör med de fönsterkuvert som kommer till nämnden. Protokoll skall föras på en blankett som fastställts av den centrala valmyndigheten.

Vad valförrättarna skall göra med fönsterkuvert som valnämnden har skickat

6 § Valförrättarna skall ta emot omslagen med fönsterkuvert. De skall anteckna i valdistriktets protokoll hur många omslag de tagit emot från valnämnden och från särskilda röstmottagningsställen samt hur många fönsterkuvert som omslagen innehåller enligt vad som står på dem. Omslagen får inte öppnas innan den granskning som sägs i 7 § påbörjats. *Lag (2002:68).*

7 § Valförrättarna skall förhandsgranska omslagen och fönsterkuverten som kommit till vallokalen i den omfattning som den pågående röstningen tillåter. Vid denna förhandsgranskning skall valförrättarna göra följande.

1. Öppna omslagen, räkna fönsterkuverten och anteckna antalet i protokollet.

2. Kontrollera att väljarna

- är upptagna i röstlängd för valdistriktet,
- inte lämnat fler än ett fönsterkuvert, och
- inte röstat i vallokalen under valdagen.

Valförrättaren skall också kontrollera att

- fönsterkuverten inte blivit öppnade efter att de klistrats igen.

3. Öppna de fönsterkuvert som uppfyller kraven under 2, ta ut innehållet och kontrollera att

- fönsterkuvertet innehåller valkuvert,
- väljaren bara gjort i ordning ett valkuvert för varje slag av val,
- det inte finns någon obehörig märkning på något valkuvert, och
- varje valkuvert uppenbart innehåller en valsedel.

8 § Innehåller ett fönsterkuvert som uppfyller kraven under 7 § 2 ett ytterkuvert för budröst enligt 14 kap. 2–6 §§ (bud) skall valförrättaren vid den fortsatta förhandsgranskningen kontrollera att väljaren

- bara gjort i ordning ett ytterkuvert för budröst,
- på ytterkuvertet skriftligen försäkrat på heder och samvete att väljaren själv gjort i ordning valkuvert och lagt dem i ytterkuvertet i budets och vittnets närvaro och att väljaren på grund av funktionshinder, sjukdom eller hög ålder inte kan komma personligen för att rösta i vallokalen eller någon annan röstningslokal, och
- på ytterkuvertet intygat att valkuvert inte gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet enligt 14 kap. 11 §.

Valförrättaren skall också kontrollera att

- ytterkuvertet är igenklistrat,
- budet och vittnet på ytterkuvertet skriftligen intygat att väljaren själv har skrivit under försäkran och att de inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt,
- budet inte är vittne, och
- budet antecknat sitt namn, sitt personnummer och sin adress på ytterkuvertet.

9 § Innehåller ett fönsterkuvert som uppfyller kraven under 7 § 2 ett ytterkuvert för budröst enligt 14 kap. 7–9 §§ (lantbrevbärare) skall valförrättaren vid den fortsatta förhandsgranskningen kontrollera att väljaren

- bara gjort i ordning ett ytterkuvert för budröst,
- på ytterkuvertet skriftligen försäkrat på heder och samvete att väljaren själv gjort i ordning valkuvert och lagt dem i ytterkuvertet i vittnets närvaro, och
- på ytterkuvertet intygat att valkuvert inte gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet enligt 14 kap. 11 §.

Valförrättaren skall också kontrollera att

- ytterkuvertet är igenklistrat,
- vittnet på ytterkuvertet skriftligen intygat att väljaren själv har skrivit under försäkran,
- lantbrevbäraren intygat på ytterkuvertet att väljaren själv lämnat ytterkuvertet, och
- lantbrevbäraren inte är vittne.

10 § Uppfylls de krav som ställs i 8 och 9 §§ skall valförrättaren öppna ytterkuvertet för budröst och kontrollera att

- ytterkuvertet innehåller valkuvert,
- väljaren bara har gjort i ordning ett valkuvert för varje slag av val,
- det inte finns någon obehörig märkning på något valkuvert, och
- varje valkuvert uppenbart innehåller en valsedel.

11 § Vid granskning enligt 7–10 §§ skall valförrättarna vidare

- markera i röstlängden de väljare vars valkuvert uppfyller kraven i 7–10 §§,
- lägga tillbaka valkuverten i sina fönsterkuvert tillsammans med väljarens röstkort eller adresskort, och
- lägga tillbaka valkuvert som kommit i ytterkuvert för budröst i sitt ytterkuvert och lägga tillbaka dessa kuvert i sitt fönsterkuvert.

12 § Efter att röstningen avslutats skall valförrättarna göra följande med de fönsterkuvert, ytterkuvert för budröst respektive valkuvert som granskats enligt 7–10 §§. De skall

- lägga de valkuvert som uppfyllt kraven i 7–10 §§ i valurnan för det valvalsedelet gäller,
- lägga de fönsterkuvert som inte uppfyllt kraven i 7 § 2 i ett särskilt omslag,
- lägga öppnade fönsterkuvert som innehåller ytterkuvert för budröst eller valkuvert som inte uppfyllt kraven i 7 § 3 eller i 8–10 §§ i ett särskilt omslag,
- anteckna valdistriktets namn och hur många fönsterkuvert omslaget innehåller på varje omslag, och
- försegla varje omslag.

13 § Ytterkuvert för budröst som valförrättarna har öppnat enligt 10 § skall dessa ta hand om och lämna till valnämnden. Nämnden skall förvara dem under valperioden.

14 § Om ett omslag som innehåller fönsterkuvert kommer från valnämnden till valförrättarna efter att röstningen i valdistriktet avslutats, skall omslaget inte öppnas utan skickas tillbaka till valnämnden efter att den preliminära rösträkningen i vallokalen avslutats. Att omslaget skickats tillbaka skall antecknas i protokollet.

Ångerröstning

15 § Väljare skall kunna rösta i sin vallokal även om de röstat i annan röstningslokal (ångerrösta).

Om en väljare ångerröstar skall det antecknas i protokollet.

16 § Om en väljare vill ångerrösta skall det fönsterkuvert som kommer från väljaren tas fram. Om fönsterkuvertet inte lämnas tillbaka till väljaren skall det läggas i ett särskilt kuvert som klistras igen och förses med en anteckning om innehållet. Först när fönsterkuvertet lämnats tillbaka eller lagts in i ett särskilt kuvert får väljaren lämna sin röst i vallokalen.

Vad valförrättaren gjort skall antecknas i protokollet.

16 kap. Preliminär rösträkning i vallokal

1 § Omedelbart efter att röstningen i vallokalen förklarats avslutad och samtliga valkuvert som skall läggas i valurnan lagts ner i den skall valförrät-

tarna räkna rösterna. Denna rösträkning är offentlig och skall genomföras utan avbrott. Resultatet av rösträkningen är preliminärt.

2 § Har riksdagsval hållits samtidigt med annat val, skall riksdagsvalet räknas först. Räkningen skall för varje slag av val gå till på följande sätt.

1. Valurnan skall tömmas och valkuverten räknas. Antalet väljare som enligt röstlängden deltagit i valet skall räknas. Antalet kuvert och antalet röstande skall antecknas i protokollet. Stämmer inte uppgiften om antal valkuvert med uppgiften om antalet röstande skall den sannolika orsaken till skillnaden antecknas i protokollet.

2. Valsedlarna skall tas ur valkuverten. Innehåller ett valkuvert mer än en valsedel skall valsedlarna läggas tillbaka i kuvertet.

3. Om en valsedel är blank därför att den saknar partibeteckning, har mer än en partibeteckning eller är märkt så att den kan antas vara ogiltig enligt 18 kap. 10 §, skall valsedeln läggas tillbaka i sitt valkuvert.

4. Valsedlar som lagts tillbaka i sina valkuvert enligt 2 eller 3 skall läggas i särskilda omslag. På varje omslag skall valförrättarna anteckna hur många kuvert som omslaget innehåller.

5. De valsedlar som valförrättarna godkänt skall sorteras i grupper efter partibeteckning. Antalet valsedlar i varje grupp skall räknas och antalet antecknas i protokollet. Valsedlarna för varje parti skall sedan läggas i särskilda omslag. På varje omslag skall valförrättarna anteckna

- vilket val valsedlarna gäller,
- antalet valsedlar,
- för vilket parti valsedlarna gäller, och
- uppgift om valdistrikt.

6. Omslag enligt 4 och 5 skall förseglas.

3 § Protokollet skall skrivas under av ordföranden och två av de närvarande valförrättarna. Därmed är den preliminära rösträkningen i vallokalen avslutad.

4 § Omedelbart efter att den preliminära rösträkningen avslutats skall valförrättarna till valnämnden överlämna

- röstlängden,
- protokollet,
- ytterkuvert för budröst som sägs i 10 kap. 15 § och 15 kap. 13 §, och
- omslag som sägs i 2 § samt 15 kap. 12 och 14 §§.

Valnämnden skall se till att samtliga dessa handlingar kommer in till nämnden. Om någon handling saknas skall den begäras in.

5 § Valnämnden skall behålla röstlängderna, ytterkuverten för budröst som sägs i 4 § och omslagen som sägs i 15 kap. 12 och 14 §§. Nämnden skall till länsstyrelsen genast överlämna

- protokollen, och
- omslag som sägs i 2 §.

17 kap. Valnämndens sammanträde för preliminär rösträkning**Valnämndens förberedelser för rösträkningen**

1 § Så snart som möjligt dock tidigast onsdagen efter valdagen skall valnämnden granska och räkna de röster som inte räknats i vallokalerna. Detta sammanträde är offentligt. Resultatet av valnämndens rösträkning är preliminärt.

Vid sammanträdet skall nämnden granska

- fönsterkuvert som kommit in till nämnden och behållits där,
- fönsterkuvert som valförrättarna lämnat tillbaka till nämnden enligt 15 kap. 14 §,
- fönsterkuvert som kommit in till nämnden innan någon valurna tömts,
- fönsterkuvert som valförrättarna enligt 15 kap. 12 § lagt in i särskilda omslag, och
- omslagskuvert för brevröst enligt lagen (1997:159) om brevröstning i vissa fall.

2 § För varje slag av val och valkrets skall det användas en valurna.

3 § Valnämndens sammanträde skall börja med att valnämnden granskar de fönsterkuvert som sägs i 1 §. Vid denna granskning skall valnämnden göra följande.

1. Öppna omslagen, räkna fönsterkuverten och anteckna antalet i protokollet.

2. Kontrollera att väljarna

- har rösträtt i kommunen,
- inte lämnat fler än ett fönsterkuvert, och
- inte röstat i vallokalen under valdagen.

Valnämnden skall också kontrollera att

- fönsterkuverten inte blivit öppnade efter att de klistrats igen.

3. Öppna de fönsterkuvert som uppfyller kraven under 2, ta ut innehållet och kontrollera att

- fönsterkuvertet innehåller valkuvert,
- väljaren bara gjort i ordning ett valkuvert för varje slag av val,
- det inte finns någon obehörig märkning på något valkuvert, och
- varje valkuvert uppenbart innehåller en valsedel.

4 § Innehåller ett fönsterkuvert som uppfyller kraven under 3 § 2 ett ytterkuvert för budröst enligt 14 kap. 2–6 §§ (bud) skall valnämnden vid den fortsatta granskningen kontrollera att väljaren

- bara gjort i ordning ett ytterkuvert för budröst,
- på ytterkuvertet skriftligen försäkrat på heder och samvete att väljaren själv gjort i ordning valkuvert och lagt det i ytterkuvertet i budets och vittnets närvaro och att väljaren på grund av funktionshinder, sjukdom eller hög ålder inte kan komma personligen för att rösta i vallokalen eller någon annan röstningslokal, och

– på ytterkuvertet intygat att valkuvert inte gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet enligt 14 kap. 11 §.

Valnämnden skall också kontrollera att

- ytterkuvertet är igenklistrat,

- budet och vittnet på ytterkuvertet skriftligen intygat att väljaren själv har skrivit under försäkran och att de inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt,
- budet inte är vittne, och
- budet skrivit sitt namn, sitt personnummer och sin adress på ytterkuvertet.

5 § Innehåller ett fönsterkuvert som uppfyller kraven under 3 § 2 ett ytterkuvert för budröst enligt 14 kap. 7–9 §§ (lantbrevbärare) skall valnämnden vid den fortsatta granskningen kontrollera att väljaren

- bara gjort i ordning ett ytterkuvert för budröst,
- på ytterkuvertet skriftligen försäkrat på heder och samvete att väljaren själv gjort i ordning valkuvert och lagt dem i ytterkuvertet i vittnets närvaro, och
- på ytterkuvertet intygat att valkuvert inte gjorts i ordning tidigare än vad som är tillåtet enligt 14 kap. 11 §.

Valnämnden skall också kontrollera att

- ytterkuvertet är igenklustrat,
- vittnet på ytterkuvertet skriftligen intygat att väljaren själv har skrivit under försäkran,
- lantbrevbäraren intygat på ytterkuvertet att väljaren själv lämnat ytterkuvertet, och
- lantbrevbäraren inte är vittne.

6 § Uppfylls de krav som ställs i 4 och 5 §§ skall valnämnden öppna ytterkuvertet för budröst och kontrollera att

- ytterkuvertet innehåller valkuvert,
- väljaren bara gjort i ordning ett valkuvert för varje slag av val,
- det inte finns någon obehörig märkning på något valkuvert, och
- varje valkuvert uppenbart innehåller en valsedel.

7 § Vid granskningen enligt 3–6 §§ skall valnämnden

- lägga de valkuvert som uppfyllt kraven i 3–6 §§ i valurnan för det val valsedeln gäller,
- markera i röstlängden för det val som valsedeln gäller att väljaren röstat,
- lägga de fönsterkuvert som inte uppfyllt kraven i 3 § 2 i ett särskilt omslag,
- lägga tillbaka ytterkuvert för budröst eller valkuvert som inte uppfyllt kraven som ställs i 3 § 3 och i 4–6 §§ i sina fönsterkuvert tillsammans med väljarens röstkort eller adresskort efter att valkuvert som kommit i ytterkuvert för budröst lagts i sina ytterkuvert och lägga fönsterkuverten i ett särskilt omslag,
- anteckna valdistriktets namn och hur många fönsterkuvert omslaget innehåller på varje omslag, och
- försegla varje omslag.

8 § När valnämnden granskat fönsterkuverten skall nämnden granska omslagskuverten för brevröst enligt lagen (1997:159) om brevröstning i vissa fall.

Den preliminära rösträkningen

9 § När samtliga valkuvert som skall läggas ner i valurnan lagts ner i den skall valnämnden räkna rösterna. Har riksdagsval hållits samtidigt med annat val, skall riksdagsvalet räknas först. Räkningen skall för varje slag av val gå till på följande sätt.

1. Valurnan skall tömmas och valkuverten räknas. Antalet väljare som enligt röstlängden deltagit i valet skall räknas. Antalet kuvert och antalet röstande skall antecknas i protokollet. Stämmer inte uppgiften om antal valkuvert med uppgiften om antalet röstande skall den sannolika orsaken till skillnaden antecknas i protokollet.

2. Valsedlarna skall tas ur valkuverten. Innehåller ett valkuvert mer än en valsedel skall valsedlarna läggas tillbaka i kuvertet.

3. Om en valsedel är blank därför att den saknar partibeteckning, har mer än en partibeteckning eller är märkt så att den kan antas vara ogiltig enligt 18 kap. 10 §, skall valsedeln läggas tillbaka i sitt valkuvert.

4. Valsedlar som lagts tillbaka i sina valkuvert enligt 2 eller 3 skall läggas i särskilda omslag. På varje omslag skall valnämnden anteckna hur många kuvert som omslaget innehåller.

5. De valsedlar som valnämnden godkänt skall sorteras i grupper efter partibeteckning. Antalet valsedlar i varje grupp skall räknas och antalet antecknas i protokollet. Valsedlarna för varje parti skall sedan läggas i särskilda omslag. På varje omslag skall valnämnden anteckna

- vilket val valsedlarna gäller,
  - antalet valsedlar,
  - för vilket parti valsedlarna gäller, och
  - uppgift om kommun och valdistrikt.
6. Omslag enligt 4 och 5 skall förseglas.

10 § Om fönsterkuvert kommer till valnämnden under rösträkningen efter att någon valurna tömts skall kuverten hållas skilda från övriga kuvert. Sådana kuvert skall läggas i ett eller flera särskilda omslag. Valnämnden skall anteckna på omslaget vad det innehåller. Omslaget skall förseglas.

11 § Ytterkuvert för budröst som öppnats av valnämnden vid granskningen enligt 6 § skall tas om hand av nämnden. Nämnden skall förvara dessa ytterkuvert och ytterkuvert som sägs i 10 kap. 15 § och 15 kap. 13 § under valperioden.

12 § Valnämnden skall föra protokoll över sin rösträkning. Protokoll skall föras på en blankett som fastställts av den centrala valmyndigheten.

13 § När sammanträdet för rösträkning avslutats skall valnämnden till länsstyrelsen genast överlämna

- nämndens protokoll, och
- de omslag som nämnden gjort i ordning.

Om länsstyrelsen begär det skall nämnden också överlämna röstlängderna.

1 § Länsstyrelsen skall göra den slutliga sammanräkningen av valresultatet.

2 § Den centrala valmyndigheten skall på grundval av resultatet av den slutliga sammanräkningen fördela mandatet i riksdagen och Europaparlamentet samt utse riksdagsledamöter, företrädare i Europaparlamentet och ersättare.

Länsstyrelsen skall bistå den centrala valmyndigheten i den utsträckning som det behövs för att den skall kunna utse ledamöter, företrädare och ersättare.

I fråga om val till landstings- och kommunfullmäktige skall länsstyrelsen fördela mandatet mellan partierna och för varje valkrets utse ledamöter och ersättare.

3 § Länsstyrelsen skall vid den slutliga sammanräkningen pröva om valsedlarna är giltiga enligt 9 och 10 §§ och om något namn på en valsedel skall anses vara obefintligt enligt 11 § samt meddela de beslut som denna prövning kan föranleda. Länsstyrelsen skall också meddela de beslut som behövs med anledning av uppgifterna i de protokoll som förts över röstningen.

Närmare om förfarandet hos länsstyrelsen

4 § Länsstyrelsens sammanräkning skall vara offentlig och skall påbörjas så fort som möjligt. Har val till riksdagen hållits samtidigt med annat val skall valet till riksdagen räknas först.

5 § Om handlingarna från valnämnden är ofullständiga eller bristfälliga på något annat sätt skall länsstyrelsen begära att de kompletteras. Om det behövs skall länsstyrelsen också begära uppgift om varför handlingarna är i bristfälligt skick.

6 § Länsstyrelsen skall kungöra tid och plats för sammanräkningen. I kungörelsen skall länsstyrelsen ange i vilken ordning som de olika valen kommer att räknas. Kungörelsen skall anslås på kommunernas anslagstavlor och senast dagen före det att sammanräkningen börjar införas i en ortstidning inom länet.

7 § Den slutliga sammanräkningen skall genomföras utan dröjsmål. Om sammanräkningen avbryts skall valsedlar och övriga valhandlingar förvaras på ett säkert sätt. Innan sammanräkningen börjar igen skall länsstyrelsen kontrollera att det inte gjorts något obehörigt med valhandlingarna.

8 § Länsstyrelsen skall föra protokoll över den slutliga sammanräkningen. Formulär för protokoll skall vara fastställt av den centrala valmyndigheten.

Ogiltighetsgrunder

9 § Har valsedlarna som väljarna lämnat inte förvarats på ett säkert sätt skall de förklaras ogiltiga, om det kan antas att det gjorts något obehörigt med dem.

10 § En valsedel är ogiltig om den

1. saknar partibeteckning eller har mer än en partibeteckning, eller
2. har kännetecknen som uppenbart gjorts med avsikt.

Finns det mer än en valsedel i ett valkuvert är dessa ogiltiga. Om kuvertet innehåller flera valsedlar och alla har samma partibeteckning skall dock en valsedel räknas som giltig. Skiljer sig valsedlarna i ett sådant fall åt i fråga om kandidatnamn eller de särskilda personrösterna, skall namnen på sedlarna anses obefintliga.

Obefintliga namn

11 § Ett namn på en valsedel skall anses obefintligt om

1. kandidaten inte är valbar eller det inte framgår klart vem som avses,
2. namnet skrivits till på en valsedel som gäller för ett parti som registrerat partibeteckning och anmält kandidater enligt 5 kap. 13 §, eller
3. namnet inte är anmält och finns på valsedel för ett parti som registrerat partibeteckning och anmält kandidater enligt 5 kap. 13 §.

Namnen på en valsedel skall vidare anses obefintliga om

1. valsedeln upptar namn men inte är försedd med ett markerat utrymme för personröstning,
2. det lämnats mer än en särskild personröst eller det inte framgår vem personrösten avser,
3. markering för den särskilda personrösten kan antas ha gjorts maskinellt, eller
4. ordningen mellan namnen inte framgår klart.

Namn skall inte anses obefintliga på grund av att de strukits från en valsedel som upptar namn.

Valets avslutning*Riksdagsvalet och val till Europaparlamentet*

12 § När länsstyrelsen har färdigställt sammanräkningen så att ledamöter eller företrädare och ersättare kan utses skall den slutliga sammanräkningen avslutas genom att protokollet läggs fram för granskning.

13 § Valsedlarna skall läggas in i särskilda omslag, de godkända för sig och de ogiltiga för sig. De ogiltiga valsedlarna och valsedlar där det förekommer strykningar, tillägg och särskild personröst skall förvaras under valperioden. Övriga valsedlar skall förvaras till dess att valet har vunnit laga kraft.

Omslagen med valsedlar får öppnas om

- det skall göras en ny eller en fortsatt sammanräkning, eller
- det annars behövs för valmyndigheternas utvärdering av valet.

14 § När den centrala valmyndigheten har fördelat mandatet mellan partierna och utsett ledamöter eller företrädare och ersättare skall valresultatet tillkännages genom att det kungörs i Post- och Inrikes Tidningar. Därmed är valet avslutat.

Det skall också kungöras i Post- och Inrikes Tidningar, när nya ledamöter och ersättare utsetts enligt 58–60 §§ eller nya företrädare och ersättare utsetts enligt 67–69 §§.

Val till landstings- och kommunfullmäktige

15 § När länsstyrelsen har fördelat mandatet mellan partierna och utsett ledamöter och ersättare skall valresultatet kungöras genom att protokollet läggs fram för granskning. Därmed är valet avslutat.

Detsamma skall gälla när nya ledamöter och ersättare utsetts enligt 61–66 §§.

16 § Valsedlarna skall läggas in i särskilda omslag, de godkända för sig och de ogiltiga för sig. De ogiltiga valsedlarna och valsedlar där det förekommer strykningar, tillägg och särskild personröst skall förvaras under valperioden. Övriga valsedlar skall förvaras till dess att valet har vunnit laga kraft.

Omslagen med valsedlar får öppnas om

- det skall göras en ny eller en fortsatt sammanräkning, eller
- det annars behövs för valmyndigheternas utvärdering av valet.

17 § Om mindre än hälften av det bestämda antalet ledamöter har blivit utsett vid valet, skall länsstyrelsen anmäla detta till Valprovsningsnämnden.

Hur fördelningen av mandatet mellan partierna görs

Riksdagsvalet

18 § Den centrala valmyndigheten skall fördela mandatet i riksdagen på grundval av länsstyrelsernas sammanräkning så som den slutligen registrerats i det särskilda formuläret enligt 8 § och med tillämpning av 3 kap. 7–8 §§ regeringsformen.

Bara partier som har fått minst 4 procent av rösterna i hela landet får delta i fördelningen av mandatet. Ett parti som har fått färre röster skall dock delta i fördelningen av fasta valkretsmandat i en valkrets, där partiet har fått minst 12 procent av rösterna.

19 § De fasta valkretsmandatet skall enligt 3 kap. 8 § första stycket regeringsformen för varje valkrets fördelas proportionellt mellan de partier som får delta i fördelningen. Fördelningen görs genom att jämförelsetal beräknas för partierna med utgångspunkt i valresultatet i valkretsen. Det parti som vid varje beräkning får det största jämförelsetalet tilldelas ett mandat.

Vid beräkningen skall den jämkade uddatalsmetoden enligt 20 kap. 1 § tillämpas.

20 § För att avgöra hur många mandat som ett parti enligt 3 kap. 8 § andra stycket regeringsformen skall ha sammanlagt i riksdagen för att vara proportionellt representerat i hela landet skall den jämkade uddatalsmetoden tillämpas på hela landet som en valkrets. Varje parti skall tilldelas så många utjämningsmandat som behövs för att partiet skall få en representation som svarar mot dess andel av samtliga röster i landet.

Vid beräkningen skall den jämkade uddatalsmetoden enligt 20 kap. 1 § tillämpas.

21 § Om ett parti vid fördelningen av de fasta valkretsmandaten har fått fler mandat än vad som behövs för att det skall vara proportionellt representerat i riksdagen skall man vid fördelningen av utjämningsmandaten bortse från partiet och de mandat det har fått. Detsamma gäller för ett parti och de mandat partiet fått, om det fått mindre än 4 procent av rösterna i landet.

Fördelningen av utjämningsmandat på valkretsar skall göras enligt 20 kap. 2 §.

22 § Om ett parti i någon valkrets fått fler mandat än vad som motsvarar antalet namn på partiets valsedlar, skall överskjutande mandat med tillämpning av 20 kap. 2 § flyttas till en annan valkrets där partiet deltar i fördelningen av fasta valkretsmandat. Kan mandatet inte tillsättas på detta sätt skall det vara obesatt under valperioden.

23 § Om det blir lika stora tal för flera partier eller valkretsar vid beräkningarna enligt 19–22 §§, skall lotten avgöra vilket parti eller vilken valkrets som skall få mandatet.

Val till landstingsfullmäktige

24 § Mandaten i landstingsfullmäktige skall fördelas mellan partier. Bara partier som har fått minst 3 procent av rösterna i hela landstinget får delta i fördelningen av mandaten.

25 § De fasta valkretsmandaten i landstingsfullmäktige skall för varje valkrets fördelas proportionellt mellan partierna på grundval av valresultatet i valkretsen. Fördelningen görs genom att jämförelsetal beräknas för partierna. Det parti som vid varje beräkning får det största jämförelsetalet skall tilldelas ett mandat.

Vid beräkningen skall den jämkade uddatalsmetoden enligt 20 kap. 1 § tillämpas.

26 § Utjämningsmandaten skall fördelas mellan partierna så att fördelningen av alla mandat i landstingsfullmäktige blir proportionell mot partiernas röstetal i hela landstinget. För att avgöra hur många mandat i landstingsfullmäktige ett parti skall ha sammanlagt för att vara proportionellt representerat i landstinget skall den jämkade uddatalsmetoden tillämpas på hela landstinget som en valkrets. Varje parti skall tilldelas så många utjämningsmandat som behövs för att partiet skall få en representation som svarar mot dess andel av samtliga röster i landstinget.

Vid beräkningen skall den jämkade uddatalsmetoden enligt 20 kap. 1 § tillämpas.

27 § Om ett parti vid fördelningen av de fasta valkretsmandaten har fått fler mandat än vad som behövs för att det skall vara proportionellt representerat enligt 26 §, skall man vid fördelningen av utjämningsmandaten bortse från partiet och de mandat det har fått.

Fördelningen av utjämningsmandat på valkretsar skall göras enligt 20 kap. 2 §.

28 § Om ett parti i någon valkrets har fått fler mandat än vad som motsvarar antalet namn på partiets valsedlar, skall överskjutande mandat med tillämpning av 20 kap. 2 § flyttas till en annan valkrets. Kan mandatet inte tilläggas på detta sätt skall det vara obesatt under valperioden.

29 § Om det blir lika stora tal för flera partier eller valkretsar vid beräkningarna enligt 25–28 §§, skall lotten avgöra vilket parti eller vilken valkrets som skall få mandatet.

Val till kommunfullmäktige

30 § Mandaten i kommunfullmäktige skall för varje valkrets fördelas proportionellt mellan partierna på grundval av valresultatet i valkretsen. Fördelningen görs genom att jämförelsetal beräknas för partierna. Det parti som vid varje beräkning får det största jämförelsetalet skall tilldelas ett mandat.

Vid beräkningen skall den jämkade uddatalsmetoden enligt 20 kap. 1 § tillämpas.

31 § Om ett parti har fått fler mandat än vad som motsvarar antalet namn på partiets valsedlar, skall ett överskjutande mandat vara obesatt under valperioden. Om kommunen är indelad i valkretsar, skall dock mandatet med tillämpning av 20 kap. 2 § flyttas till en annan valkrets.

32 § Om det blir lika stora tal för flera partier eller valkretsar vid beräkningarna enligt 30 och 31 §§, skall lotten avgöra vilket parti eller vilken valkrets som skall få mandatet.

Val till Europaparlamentet

33 § Den centrala valmyndigheten skall fördela mandaten mellan partierna på grundval av länsstyrelsernas sammanräkning så som den slutligen registrerats i det särskilda formuläret enligt 8 §.

34 § Bara partier som fått minst 4 procent av rösterna i hela landet får delta i fördelningen av mandaten.

35 § Mandaten skall fördelas proportionellt mellan de partier som får delta i fördelningen. Fördelningen görs genom att jämförelsetal beräknas för partierna med utgångspunkt i valresultatet i hela landet. Det parti som vid varje beräkning får det största jämförelsetalet tilldelas ett mandat.

Vid beräkningen skall den jämkade uddatalsmetoden enligt 20 kap. 1 § tillämpas.

36 § Om det blir lika stora tal för flera partier vid beräkningarna enligt 34 och 35 §§, skall lotten avgöra vilket parti som skall få mandatet.

Hur ledamöterna och företrädarna utses

Riksdagsvalet

37 § För varje mandat som ett parti har fått i riksdagen skall en ledamot utses. Dessa bestämmelser finns i 3 kap. 9 § regeringsformen.

Den centrala valmyndigheten skall utse ledamöterna på grundval av länsstyrelsens sammanräkning så som den slutligen registrerats i det särskilda formuläret enligt 8 §.

38 § I första hand skall ordningen mellan kandidaterna bestämmas på grundval av storleken på varje kandidats personliga röstetal enligt 20 kap. 3 §. Personligt röstetal skall fastställas bara för en kandidat som fått särskilda personröster till ett antal av minst 8 procent av partiets röstetal i valkretsen.

Får flera kandidater lika stora personliga röstetal skall lotten avgöra vem som skall ha företräde.

39 § Kan inte ett tillräckligt stort antal ledamöter utses enligt 38 §, skall ordningsföljden mellan kandidatnamnen inom varje parti bestämmas genom att ett jämförelsetal beräknas för dem med tillämpning av heltalsmetoden enligt 20 kap. 4 §.

Får flera kandidater lika stora jämförelsetal skall lotten avgöra vem som skall ha företräde.

Dubbelvalsavveckling vid riksdagsvalet

40 § Kandidater som har fått mandat i fler än en valkrets eller för mer än ett parti skall tillträda det mandat för vilket deras personliga röstetal är störst i förhållande till antalet röster för partiet. Har kandidaterna inte tagit plats i ordningen på grundval av sina personliga röstetal, skall de tillträda det mandat för vilket deras jämförelsetal är störst.

Det mandat som kandidaten inte tillträder skall tillfalla den som skulle komma först i ordningen enligt 52 §. Vid denna beräkning skall man bortse från den som redan valts till ledamot.

Leder första stycket till att två eller flera mandat inte tillträds, skall dessa tillsättas ett i taget efter storleken på de personliga röstetalen i förhållande till antalet röster för partiet. Kan inte samtliga mandat tillträdas härigenom tillsätts de efter jämförelsetalen enligt 39 §.

Val till landstingsfullmäktige

41 § För varje mandat som ett parti har fått i landstingsfullmäktige skall länsstyrelsen utse en ledamot på grundval av ordningen mellan kandidaterna.

I första hand skall ordningen mellan kandidaterna bestämmas på grundval av storleken på varje kandidats personliga röstetal enligt 20 kap. 3 §. Personligt röstetal skall fastställas bara för en kandidat som fått särskilda personröster till ett antal av minst 5 procent av partiets röstetal i valkretsen, dock lägst 100 röster.

Får flera kandidater lika stora personliga röstetal skall lotten avgöra vem som skall ha företräde.

42 § Kan inte ett tillräckligt stort antal ledamöter utses enligt 41 §, skall länsstyrelsen bestämma ordningsföljden mellan kandidatnamnen inom varje parti genom att beräkna ett jämförelsetal för dem med tillämpning av heltalsmetoden enligt 20 kap. 4 §.

Får flera kandidater lika stora jämförelsetal skall lotten avgöra vem som skall ha företräde.

Dubbelvalsavveckling vid val till landstingsfullmäktige

43 § Kandidater som har fått mandat i fler än en valkrets eller för mer än ett parti skall tillträda det mandat för vilket deras personliga röstetal är störst i förhållande till antalet röster för partiet. Har kandidaterna inte tagit plats i ordningen på grundval av sina personliga röstetal, skall de tillträda det mandat för vilket deras jämförelsetal är störst.

Det mandat som kandidaten inte tillträder skall tillfalla den som skulle komma först i ordningen enligt 54 §. Vid denna beräkning skall man bortse från den som redan valts till ledamot.

Leder första stycket till att två eller flera mandat inte tillträds, skall dessa tillsättas ett i taget efter storleken på de personliga röstetalen i förhållande till antalet röster för partiet. Kan inte samtliga mandat tillträdas härigenom tillsätts de efter jämförelsetalen enligt 42 §.

Val till kommunfullmäktige

44 § För varje mandat som ett parti har fått i kommunfullmäktige skall länsstyrelsen utse en ledamot på grundval av ordningen mellan kandidaterna.

I första hand skall ordningen mellan kandidaterna bestämmas på grundval av storleken på varje kandidats personliga röstetal enligt 20 kap. 3 §. Personligt röstetal skall fastställas bara för en kandidat som fått särskilda personröster till ett antal av minst 5 procent av partiets röstetal i valkretsen, dock lägst 50 röster.

Får flera kandidater lika stora personliga röstetal skall lotten avgöra vem som skall ha företräde.

45 § Kan inte ett tillräckligt stort antal ledamöter utses enligt 44 §, skall länsstyrelsen bestämma ordningsföljden mellan kandidatnamnen inom varje

parti genom att beräkna ett jämförelsetal för dem med tillämpning av heltalsmetoden enligt 20 kap. 4 §.

Får flera kandidater lika stora jämförelsetal skall lotten avgöra vem som skall ha företräde.

Dubbelvalsavveckling vid val till kommunfullmäktige

46 § Kandidater som har fått mandat i fler än en valkrets eller för mer än ett parti skall tillträda det mandat för vilket deras personliga röstetal är störst i förhållande till antalet röster för partiet. Har kandidaterna inte tagit plats i ordningen på grundval av sina personliga röstetal, skall de tillträda det mandat för vilket deras jämförelsetal är störst.

Det mandat som kandidaten inte tillträder skall tillfalla den som skulle komma först i ordningen enligt 20 kap. 5 §. Vid denna beräkning skall man bortse från den som redan valts till ledamot.

Leder första stycket till att två eller flera mandat inte tillträds, skall dessa tillsättas ett i taget efter storleken på de personliga röstetalen i förhållande till antalet röster för partiet. Kan inte samtliga mandat tillträdas härigenom tillsätts de efter jämförelsetalen enligt 45 §.

Val till Europaparlamentet

47 § För varje mandat som ett parti har fått i Europaparlamentet skall en företrädare utses.

Den centrala valmyndigheten skall utse företrädarna på grundval av länsstyrelsens sammanräkning så som den slutligen registrerats i det särskilda formuläret enligt 8 §.

48 § I första hand skall ordningen mellan kandidaterna bestämmas på grundval av storleken på varje kandidats personliga röstetal enligt 20 kap. 3 §. Personligt röstetal fastställs bara för en kandidat som fått särskilda personröster till ett antal av minst 5 procent av partiets röstetal i landet.

Får flera kandidater lika stora personliga röstetal skall lotten avgöra vem som skall ha företräde.

49 § Kan inte ett tillräckligt stort antal företrädare utses enligt 48 §, skall ordningsföljden mellan kandidatnamnen inom varje parti bestämmas genom att ett jämförelsetal beräknas för dem med tillämpning av heltalsmetoden enligt 20 kap. 4 §.

Får flera kandidater lika stora jämförelsetal skall lotten avgöra vem som skall ha företräde.

Dubbelvalsavveckling vid val till Europaparlamentet

50 § Kandidater som har fått mandat för mer än ett parti skall tillträda det mandat för vilket deras personliga röstetal är störst i förhållande till antalet röster för partiet. Har kandidaterna inte tagit plats i ordningen på grundval av sina personliga röstetal, skall de tillträda det mandat för vilket deras jämförelsetal är störst.

Det mandat som kandidaten inte tillträder skall tillfalla den som skulle komma först i ordningen enligt 57 §. Vid denna beräkning skall man bortse från den som redan valts till ledamot.

Leder första stycket till att två eller flera mandat inte tillträds, skall dessa tillsättas ett i taget efter storleken på de personliga röstetalen i förhållande till antalet röster för partiet. Kan inte samtliga mandat tillträdas härigenom tillsätts de efter jämförelsetalen enligt 49 §.

Hur ersättarna utses

Riksdagsvalet

51 § Den centrala valmyndigheten skall utse ersättare för ledamöterna i riksdagen på grundval av ordningen enligt 52 §. För varje ledamot utses lika många ersättare som ledamotens parti fått mandat i valkretsen. Det skall dock alltid utses minst tre ersättare för varje ledamot. När ersättare utses skall man bortse från den som valts till ledamot.

Finns det inte någon som enligt första stycket kan utses till ersättare skall reglerna i 20 kap. 6 § tillämpas. För varje ledamot får det bara finnas en ersättare enligt detta stycke. Kan ersättare inte utses på det sättet utses inte någon ersättare.

52 § Om det behövs skall den centrala valmyndigheten för att utse ersättare för de kandidater som ordnats enligt 38 och 39 §§ bestämma en särskild ordning mellan kandidaterna på partiets valsedlar. Detta skall göras enligt 20 kap. 5 §.

Får flera kandidater lika stora röstetal skall lotten avgöra vem som skall ha företräde.

Val till landstingsfullmäktige

53 § Länsstyrelsen skall utse ersättare för ledamöterna i landstingsfullmäktige på grundval av ordningen enligt 54 §. För varje ledamot skall länsstyrelsen utse lika många ersättare som ledamotens parti fått mandat i valkretsen. Det skall dock alltid utses minst tre ersättare för varje ledamot. När ersättare utses skall man bortse från den som valts till ledamot.

Kan inte ersättare utses på det sättet utses inte någon ersättare.

54 § Om det behövs skall länsstyrelsen för att utse ersättare för de kandidater som ordnats enligt 41 och 42 §§ bestämma en särskild ordning mellan kandidaterna på partiets valsedlar. Detta skall göras enligt 20 kap. 5 §.

Får flera kandidater lika stora röstetal skall lotten avgöra vem som skall ha företräde.

Val till kommunfullmäktige

55 § Kommunfullmäktige bestämmer hur många ersättare som skall finnas för ledamöterna i fullmäktige. Antalet utgör en viss andel, dock högst hälften av det antal platser som varje parti får i kommunen. Dessa bestämmelser finns i 5 kap. 4 § andra stycket kommunallagen (1991:900).

Länsstyrelsen skall utse ersättare till det antal och på det sätt som sägs i 20 kap. 7 §. Om andelen ersättare av de platser som ett parti fått utgör ett brutet tal skall detta avrundas till närmast högre hela tal. Om det för ett parti inte kommer att utses minst två ersättare skall 20 kap. 8 § tillämpas. Kan någon ersättare för en viss ledamot inte utses på det sättet, utses ingen ersättare för den ledamoten. *Lag (2002:68).*

Val till Europaparlamentet

56 § Den centrala valmyndigheten skall utse ersättare för företrädarna i Europaparlamentet på grundval av ordningen enligt 57 §. För varje företrädare utses lika många ersättare som företrädarens parti fått mandat i valet. Det skall dock alltid utses minst tre ersättare för varje företrädare. När ersättare utses skall man bortse från den som valts till företrädare.

Finns det inte någon som enligt första stycket kan utses till ersättare skall reglerna i 20 kap. 6 § tillämpas. För varje företrädare får det bara finnas en ersättare enligt detta stycke. Kan ersättare inte utses på det sättet utses inte någon ersättare.

57 § Om det behövs skall den centrala valmyndigheten för att utse ersättare för de kandidater som ordnats enligt 48–50 §§ bestämma en särskild ordning mellan kandidaterna på partiets valsedlar. Detta skall göras enligt 20 kap. 5 §.

Får flera kandidater lika stora röstetal skall lotten avgöra vem som skall ha företräde.

När ledamöter, företrädare och ersättare avgår under valperioden

Riksdagsvalet

58 § Avgår en ledamot i riksdagen under valperioden skall den centrala valmyndigheten på anmälan av riksdagens talman utse en ny ledamot. Till ny ledamot skall utses den som står i tur att inträda enligt ordningen mellan ersättarna enligt 52 §. Kan någon ny ledamot inte utses skall mandatet vara obesatt under återstoden av valperioden.

59 § Om en ny ledamot tidigare varit ersättare enligt 51 § andra stycket för den avgångna ledamoten skall en ny ersättare utses enligt 51 §. Har mandatet flyttats från en valkrets till en annan, skall det anses att mandatet vid valet tilldelats den sistnämnda valkretsen.

Ersättare för en annan ledamot som utsetts i stället för en ledamot som avgått är de övriga kandidater som skulle ha varit ersättare för den avgångna ledamoten.

60 § Den centrala valmyndigheten skall på anmälan av riksdagens talman med tillämpning av 51 § om möjligt utse två nya ersättare, om

– antalet ersättare för en riksdagsledamot har minskat till hälften eller mindre än hälften av det antal som utsetts vid valet därför att ersättare har utsetts till ordinarie ledamöter eller har avgått av någon annan orsak, eller

– antalet ersättare inte är tillräckligt stort för att ersättare skall kunna inträda i en ledamots ställe enligt föreskrifterna i regeringsformen och riksdagsordningen.

Val till landstingsfullmäktige

61 § Avgår en ledamot i landstingsfullmäktige under valperioden skall länsstyrelsen på anmälan av fullmäktiges ordförande utse en ny ledamot. Till ny ledamot skall utses den som står i tur att inträda enligt ordningen mellan ersättarna enligt 54 §.

62 § Finns det inte någon som kan utses till ledamot enligt 61 § skall länsstyrelsen göra en ny sammanräkning och utse en ny ledamot.

Vid sammanräkningen skall 20 kap. 6 § tillämpas. Kan någon ny ledamot inte utses skall mandatet vara obesatt under återstoden av valperioden.

63 § Om en ersättare har utsetts till ordinarie ledamot eller avgått som ersättare av någon annan orsak skall länsstyrelsen på anmälan av fullmäktiges ordförande göra nya sammanräkningar och utse ytterligare en ersättare för varje ledamot som berörs.

Ersättare för en annan ledamot som utsetts i stället för en ledamot som avgått är de övriga kandidater som skulle ha varit ersättare för den avgångna ledamoten.

Vid sammanräkningen skall 54 § tillämpas. Kan någon ersättare inte utses enligt första stycket utses ingen ersättare.

Val till kommunfullmäktige

64 § Avgår en ledamot i kommunfullmäktige under valperioden skall länsstyrelsen på anmälan av fullmäktiges ordförande utse en ny ledamot. Till ny ledamot skall utses den som står i tur att inträda enligt ordningen mellan ersättarna enligt 55 §.

65 § Finns det inte någon som kan utses till ledamot enligt 64 § skall länsstyrelsen göra en ny sammanräkning och utse en ny ledamot.

Vid sammanräkningen skall 20 kap. 6 § tillämpas. Kan någon ny ledamot inte utses skall mandatet vara obesatt under återstoden av valperioden.

66 § Om en ersättare har utsetts till ordinarie ledamot eller avgått som ersättare av någon annan orsak, skall länsstyrelsen på anmälan av fullmäktiges ordförande göra nya sammanräkningar och utse ytterligare en ersättare för varje ledamot som berörs. I de fall antalet ersättare också efter det att ersättare avgått uppgår till minst det antal som fullmäktige bestämt skall en ny ersättare utses bara om ledamoten i annat fall skulle komma att sakna ersättare som utsetts för henne eller honom.

Ersättare för en annan ledamot som utsetts i stället för en ledamot som avgått är de övriga kandidater som skulle ha varit ersättare för den avgångna ledamoten.

Vid sammanräkningen skall 55 § tillämpas. Kan någon ersättare inte utses enligt första stycket utses ingen ersättare.

67 § Avgår en företrädare i Europaparlamentet under valperioden skall den centrala valmyndigheten på anmälan från Europaparlamentet utse en ny företrädare. Till ny företrädare skall utses den som står i tur att inträda enligt ordningen mellan ersättarna enligt 57 §. Kan någon ny företrädare inte utses skall mandatet vara obesatt under återstoden av valperioden.

68 § Om en ny företrädare tidigare varit ersättare enligt 56 § andra stycket för den avgångna företrädaren skall en ny ersättare utses enligt 56 §.

Ersättare för en annan företrädare som utsetts i stället för en företrädare som avgått är de övriga kandidater som skulle ha varit ersättare för den avgångna företrädaren.

69 § Den centrala valmyndigheten skall på anmälan av Europaparlamentet med tillämpning av 56 § om möjligt utse två nya ersättare, om antalet ersättare för en företrädare har minskat till hälften eller mindre än hälften av det antal som utsetts vid valet därför att ersättare har utsetts till företrädare eller har avgått av annan orsak.

Ledighet för företrädare i Europaparlamentet

70 § En företrädare i Europaparlamentet har rätt att fullgöra sitt uppdrag trots tjänsteuppgifter eller andra förpliktelser som företrädaren är skyldig att fullgöra.

Uppgifter som är oförenliga med uppdraget att vara företrädare i Europaparlamentet

71 § Uppdraget som företrädare i Europaparlamentet är inte förenligt med att vara

- ledamot av regeringen i en medlemsstat,
- ledamot av Europeiska gemenskapernas kommission,
- domare, generaladvokat eller justitiesekreterare i Europeiska gemenskapernas domstol,
- ledamot av Europeiska revisionsrätten,
- medlem av rådgivande kommittén i Europeiska kol- och stålgemenskapen eller av Ekonomiska och sociala kommittén i Europeiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen,
- medlem av sådana kommittéer eller andra organ som har tillsatts enligt fördragen om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen, Europeiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen för att förvalta gemenskapernas medel eller för att utföra en permanent och direkt förvaltningsuppgift,
- styrelseledamot, direktionsledamot eller anställd i Europeiska investeringsbanken, eller
- tjänsteman eller annars anställd i aktiv tjänst inom Europeiska gemenskapernas institutioner eller till dessa knutna fackorgan. *Lag (2002:68).*

Överklagande

1 § Den centrala valmyndighetens eller länsstyrelsens beslut att fastställa utgången av ett val eller av en sådan sammanräkning för att utse efterträdare eller ersättare som sägs i 18 kap. 58–69 §§ får överklagas hos Valprövningsnämnden enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Vem får överklaga?

2 §¹³ Ett beslut får överklagas av

- den som enligt röstlängden har rösträtt vid valet, och
- ett parti som har deltagit i valet. *Lag (2002:68)*.

Hur man överklagar

3 § Den som vill överklaga ett beslut enligt 1 § skall ge in skrivelsen med överklagandet till den myndighet som meddelat beslutet (beslutsmyndighet). Den skall ha kommit dit tidigast dagen efter valdagen och senast inom tio dagar efter det att valet avslutades.

Gäller överklagandet beslut om att utse nya ledamöter eller företrädare eller ersättare enligt 18 kap. 58–69 §§ skall skrivelsen med överklagandet ha kommit till beslutsmyndigheten inom tio dagar efter det att sammanräkningen avslutades.

4 § Om skrivelsen med överklagandet kommit in till Valprövningsnämnden inom överklagandetiden, skall överklagandet tas upp till prövning även om inte skrivelsen kommit till beslutsmyndigheten i tid.

5 § Det är Valprövningsnämnden som skall avgöra om en skrivelse med ett överklagande har kommit i rätt tid.

Klagandens rätt att få del av uppgifter

6 § Den som vill överklaga har rätt att hos den myndighet som meddelat beslutet genast få utdrag ur protokoll eller annan handling över sammanräkningen.

Kungörande

7 § Snarast möjligt efter att tiden för överklagande gått ut skall beslutsmyndigheten på en gång kungöra samtliga överklaganden och skicka skrivelserna till Valprövningsnämnden. Om ett överklagande gäller riksdagen eller Europaparlamentet, skall kungörelsen införas i Post- och Inrikes Tidningar. Om ett överklagande gäller landstings- eller kommunfullmäktige, skall kungörelsen införas i en ortstidning inom landstinget respektive kommunen.

¹³ Ändringen innebär bl.a. att andra och tredje strecksatsen upphävs.

8 § I en kungörelse enligt 7 § skall en viss kort tid anges inom vilken förklaring över överklagandena skall ha kommit in till Valprövningsnämnden.

Beslutsmyndighetens yttrande

9 § Beslutsmyndigheten skall skyndsamt till Valprövningsnämnden ge in yttrande över överklagandena. Bestämmelserna i 27 och 28 §§ förvaltningslagen (1986:223) om omprövning av beslut skall inte tillämpas.

Övriga bestämmelser om överklagande

10 § Ett beslut genom vilket någon har utsetts till ledamot av riksdagen eller till ersättare gäller även om beslutet överklagats. Ändras valet inträder en ny ledamot eller ersättare på sin plats så snart valet har kungjorts. Dessa bestämmelser finns i 3 kap. 11 § första stycket regeringsformen.

Ett beslut genom vilket någon har utsetts till ledamot i landstings- eller kommunfullmäktige eller till ersättare gäller även om beslutet har överklagats. Om någon annan utses till ledamot eller ersättare med anledning av överklagandet gäller det beslutet så snart det val eller den sammanräkning har avslutats genom vilken ledamoten eller ersättaren blivit utsedd.

Företrädare i Europaparlamentet tillträder sitt uppdrag då de utsetts och deras behörighet prövats av Europaparlamentet.

Bestämmelserna om inhibition i 29 § förvaltningslagen (1986:223) gäller inte beslut som sägs i denna paragraf.

Bevis

11 § För den som blivit utsedd till ledamot av riksdagen eller företrädare i Europaparlamentet eller till ersättare skall den centrala valmyndigheten genast utfärda bevis om detta. I beviset skall den centrala valmyndigheten ange

- namnet på den som blivit utsedd, och
- den tid, det parti och den valkrets som ledamoten eller ersättaren blivit utsedd för.

Ett bevis för ersättare skall dessutom innehålla uppgift om den eller de ledamöter eller företrädare som han eller hon utsetts till ersättare för och ordningen mellan ersättarna, om flera ersättare utsetts för samma ledamot eller företrädare.

12 § Som bevis gäller utdrag ur protokoll eller annan handling från sammanräkning vid vilken ledamoten eller företrädaren eller ersättaren blivit utsedd. Beviset skall skickas till den som blivit utsedd samt Valprövningsnämnden och riksdagens talman. Bevis som avser företrädare skall dessutom skickas till Europaparlamentet.

13 § För den som blivit utsedd till ledamot av landstings- eller kommunfullmäktige eller till ersättare skall länsstyrelsen genast utfärda bevis om detta.

I beviset skall länsstyrelsen ange

- namnet på den som blivit utsedd, och

– den tid, det parti och, i förekommande fall, den valkrets som ledamoten eller ersättaren blivit utsedd för.

14 § Som bevis gäller utdrag ur protokoll eller annan handling från sammanräkning vid vilken ledamoten eller ersättaren blivit utsedd. Beviset skall skickas till den som blivit utsedd samt landstings- respektive kommunfullmäktige.

Partier skall underrättas om vissa beslut

15 § Beslutsmyndigheten skall om möjligt underrätta ett parti som berörs av ett beslut genom vilket en sammanräkning enligt 18 kap. 58–69 §§ fastställs. Beslutsmyndigheten får avgöra på vilket sätt partiet skall underrättas.

Valprövningsnämndens prövning

16 § När Valprövningsnämnden prövar ett överklagande av ett beslut genom vilket utgången av ett ordinarie val till riksdagen eller ett ordinarie val till landstings- eller kommunfullmäktige har fastställts, skall nämnden ha samma sammansättning som den hade vid tiden för dessa val. När nämnden prövar ett överklagande av ett beslut genom vilket utgången av ett annat val fastställts, får nämnden ha den sammansättning den hade vid tiden för det valet.

När nämnden avgör ett ärende enligt denna lag skall nämndens samtliga ledamöter vara närvarande. Undantag från denna bestämmelse finns i 23 §.

17 § Om Valprövningsnämnden i ett ärende enligt 1 § finner att någon behövs höras som vittne vid domstol, kan nämnden förordna att vittnesförhör skall hållas vid tingsrätt.

I fråga om bevisupptagning enligt första stycket gäller 35 kap. 10 och 11 §§ rättegångsbalken. Ersättning till vittnen skall betalas av allmänna medel. Kostnaden för detta skall stanna på staten.

Statliga och kommunala myndigheter, Posten Aktiebolag och någon annan som anordnat särskild röstmottagning skall lämna Valprövningsnämnden de upplysningar och yttranden som den begär.

18 § Valprövningsnämnden skall vid prövningen av ett överklagande upphäva ett val i den omfattning som det behövs och förordna om omval i den berörda valkretsen om

1. det vid förberedande och genomförande av valet som en myndighet svarar för förekommit avvikelse från föreskriven ordning,

2. någon hindrat röstningen,

3. förvanskat avgivna röster, eller

4. otillbörligen verkat vid valet på något annat sätt.

Ett omval skall dock förordnas bara om det med fog kan antas att vad som förekommit har inverkat på valutgången. Kan rättelse åstadkommas genom förnyad sammanräkning eller någon annan sådan mindre ingripande åtgärd, skall nämnden i stället uppdras åt beslutsmyndigheten att vidta en sådan rättelse.

19 § Har det vid en sammanräkning som sägs i 18 kap. 58–69 §§ förekommit avvikelser från föreskriven ordning och är det inte osannolikt att avvikelsen har inverkat på utgången av sammanräkningen, skall Valprövningsnämnden vid prövning av ett överklagande upphäva sammanräkningen och uppdra åt beslutsmyndigheten att vidta den rättelse som behövs.

20 §¹⁴ Om ett visst beslut enligt lag inte får överklagas eller om det skall överklagas i särskild ordning, får en omständighet som avses med beslutet inte återopas vid ett överklagande som avses i 18 eller 19 §. *Lag (2002:68)*.

21 § Om en länsstyrelse har gjort en anmälan enligt 18 kap. 17 § att för få ledamöter utsetts i landstings- eller kommunfullmäktige, skall Valprövningsnämnden upphäva valet och besluta om omval av samtliga ledamöter och ersättare.

Valprövningsnämndens granskning av bevis

22 § Valprövningsnämnden skall granska bevis för riksdagsledamöter eller företrädare i Europaparlamentet och ersättare för att pröva om beviset blivit utfärdat i enlighet med 11 §. Granskningen skall efter riksdagsval vara avslutad senast dagen innan den riksdag som valet gällt samlas till riksmöte. Övriga bevis som kommer in till Valprövningsnämnden skall granskas så snart det kan ske. Berättelse om granskningen skall genast överlämnas till riksdagens talman. Gäller valet företrädare skall berättelse om granskningen dessutom skickas till Europaparlamentet.

23 § Nämnden får uppdra åt ordföranden eller ersättaren för ordföranden att på nämndens vägnar i ärenden av enklare art granska bevis för en riksdagsledamot eller en företrädare och ersättare för en riksdagsledamot eller en företrädare som utses under löpande valperiod med anledning av att en riksdagsledamot eller en företrädare avgått eller ersättare utsetts enligt 18 kap. 58, 60, 67 och 69 §§.

20 kap. Beräkningsgrunder

Den jämkade uddatalsmetoden

1 § Jämförelsetal enligt 18 kap. 19, 20, 25, 26, 30 och 35 §§ skall beräknas på följande sätt.

Så länge partiet ännu inte tilldelats något mandat beräknas jämförelsetalet genom att partiets röstetal i valkretsen delas med 1,4. Därefter beräknas jämförelsetalet genom att partiets röstetal delas med det tal som är 1 högre än det dubbla antalet av de mandat som redan har tilldelats partiet i valkretsen.

¹⁴ Ändringen innebär att andra stycket upphävs.

2 § Fördelning av utjämningsmandat enligt 18 kap. 21 § andra stycket och 27 § andra stycket samt fördelning av överskjutande mandat enligt 18 kap. 22, 28 och 31 §§ skall göras på följande sätt.

Av de utjämningsmandat eller överskjutande mandat som ett parti har fått tillförs det första den valkrets där partiet efter fördelningen av de fasta valkretsmandaten har större jämförelsetal än i övriga valkretsar. Återstående mandat tillförs ett efter ett den valkrets där partiet för varje gång har störst jämförelsetal vid en fortsatt tillämpning av den jämkade uddatalsmetoden enligt 1 § på partiets röstetal i valkretsarna. I en valkrets där partiet inte har fått något fast valkretsmandat skall dock jämförelsetalet vid tilldelningen av det första mandatet vara lika med partiets röstetal.

Personligt röstetal

3 § Ordningen mellan kandidatnamnen enligt 18 kap. 38 § första stycket, 41 § andra stycket, 44 § andra stycket och 48 § skall fastställas på följande sätt.

Ett personligt röstetal fastställs på grundval av de särskilda personröster som avgivits för kandidaten. Valsedlar på vilka det lämnats särskilda personröster ordnas gruppvis efter partibeteckning. Därefter räknas antalet personröster för varje namn i gruppen. För namn som fått personröster motsvarande det antal som anges i de nämnda lagrummen fastställs ett personligt röstetal. Ett namns personliga röstetal är lika med antalet personröster som har lämnats för namnet under samma partibeteckning. Det namn som har störst personligt röstetal tar första plats i ordningen, det som har näst störst tar andra plats och så vidare enligt samma grund.

Heltalsmetoden

4 § Ordningen mellan kandidatnamnen enligt 18 kap. 39, 42, 45 och 49 §§ inom varje parti skall fastställas med tillämpning av heltalsmetoden genom särskilda uträkningar på följande sätt.

Vid varje uträkning gäller en valsedel bara för ett namn.

Vid uträkningen gäller en valsedel för det namn som står först på sedeln varvid bortses från namn som redan utsetts. Valsedlar med samma första namn bildar en grupp. Varje grupps röstetal räknas fram. Röstetalet är lika med det antal valsedlar som ingår i gruppen. Samma tal är också jämförelsetal för det namn som står först på gruppens valsedlar. Det namn vars jämförelsetal är störst får den första platsen i den ordningen.

Vid varje följande uträkning gäller en valsedel för det namn som står först på sedeln, varvid bortses från namn som redan fått plats i ordningen. Den eller de grupper, vilkas valsedlar vid närmast föregående uträkning gällde för det namn som fick plats i ordningen, upplöses och ordnas i nya grupper, så att valsedlar som vid den pågående uträkningen gäller för ett och samma namn bildar en grupp. Övriga befintliga grupper behålls däremot oförändrade. För varje nybildad grupp räknas röstetalet fram. Röstetalet är lika med det antal valsedlar som ingår i gruppen. För samtliga namn som deltar i uträkningen beräknas röstetal och jämförelsetal.

Röstetalet för ett namn är lika med röstetalet för den grupp eller det sammanlagda röstetalet för de grupper vilkas valsedlar gäller för namnet. Jämförelsetalet för ett namn är lika med dess röstetal, om inte den grupp av valsedlar som gäller för namnet deltagit i besättandet av en förut utdelad plats. Om detta är fallet, får man namnets jämförelsetal genom att dess röstetal delas med det tal som motsvarar den del gruppen tagit i besättandet av plats eller platser som utdelats (gruppens platstal), ökat med 1, eller, om flera grupper av valsedlar som gäller för namnet deltagit i besättandet av förut utdelad plats, med dessa grupper sammanlagda platstal, ökat med 1. Platstalet för en grupp beräknas genom att gruppens röstetal delas med det största jämförelsetalet vid uträkningen närmast före gruppens bildande. Bråktal som uppkommer vid delning beräknas med 2 decimaler. Den sista decimalsiffran får inte höjas.

Det namn vars jämförelsetal är störst får nästa plats i ordningen.

Särskild ordning för att utse ersättare och för avveckling av dubbelvalda

5 § Den särskilda ersättarordningen enligt 18 kap. 52, 54 och 57 §§ samt dubbelvalsavveckling enligt 18 kap. 46 § skall göras på följande sätt.

I första hand ordnas namnen på grundval av beräkningen av deras personliga röstetal enligt vad som sägs i 3 §.

Kan inte tillräckligt många namn ordnas enligt andra stycket skall de ordnas på grundval av de valsedlar som gällde för namnet, när det fick plats i ordningen enligt 3 och 4 §§. Vid denna uträkning gäller varje valsedel som hel röst. Med iakttagande av att namnet på den som redan fått plats i den särskilda ordningen anses som obefintligt, skall röstvärdet tillgodoräknas det namn som står främst på sedeln. Den som får högsta röstetalet får plats i den särskilda ordningen.

Särskilda regler för vissa fall av utseende av ersättare och efterträdare

6 § Om ersättare skall utses enligt 18 kap. 51 § andra stycket eller 56 § andra stycket samt om en ny ledamot skall utses enligt 62 eller 65 § skall följande gälla.

Den kandidat inom valkretsen som står i tur att få nästa mandat för partiet utses till ersättare eller ny ledamot. Saknas en sådan kandidat på partiets valsedlar, skall den centrala valmyndigheten, såvitt avser riksdagsvalet, och länsstyrelsen, såvitt avser val till landstings- och kommunfullmäktige, med tillämpning av 2 § bestämma en annan valkrets, där partiet deltar i fördelningen av fasta valkretsmandat, från vilken ersättaren eller ledamoten skall utses. Till ersättare utses den som där står närmast i tur att få mandat för partiet. *Lag (2002:68).*

Ersättare för kommunfullmäktige

7 § Ersättare enligt 18 kap. 55 § utses på följande sätt.

I första hand utses ersättare på grundval av ordningen mellan kandidaterna som framkommer vid beräkningen av deras personliga röstetal enligt 3 §.

I andra hand utses ersättare genom en sammanräkning inom det parti för vilket han eller hon har blivit vald. Vid varje sammanräkning tas hänsyn bara till de valsedlar som upptar ledamotens namn och som på grund härav gällde för detta namn, när det fick plats i ordningen. Varje valsedel gäller som en hel röst. Med iakttagande av att namnet på en kandidat som genom valet blivit utsedd till ledamot skall anses som obefintligt tillgodoräknas röstvärdet det namn som står främst på sedeln. Den som får högsta röstetalet är utsedd till ersättare för den ledamot som sammanräkningen avser. Får flera kandidater lika röstetal skall lotten avgöra vem som skall ha företräde.

Om det antal ersättare som har utsetts är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt enligt 5 kap. 4 § andra stycket kommunallagen (1991:900) och samma ersättare har utsetts för tre eller flera ledamöter, utses ytterligare en ersättare för var och en av dessa ledamöter. Därvid skall även namnet på en kandidat som genom valet blivit utsedd till ersättare för den ledamot som sammanräkningen avser anses som obefintligt. I övrigt görs på sätt som anges i andra och tredje stycket.

Om antalet ersättare fortfarande är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt enligt 5 kap. 4 § andra stycket kommunallagen och samma ersättare har utsetts för fem eller flera ledamöter, utses ytterligare en ersättare för var och en av dessa ledamöter.

Därefter görs på motsvarande sätt successivt ytterligare sammanräkningar för de ledamöter vilkas ersättare har utsetts för sju eller flera ledamöter, nio eller flera ledamöter, och så vidare, så länge antalet ersättare är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt. *Lag (2002:68).*

8 § Om det sedan ersättare utsetts enligt 7 § visar sig att det för ledamot eller ledamöter i ett parti utsetts bara en ersättare skall ytterligare en sammanräkning göras till dess minst två ersättare utsetts. I det fall partiet har fått två eller flera mandat skall sammanräkningen i första hand göras för den ledamot som har störst personligt röstetal i förhållande till antalet röster för partiet i valkretsen och därefter för den som har störst jämförelsetal. *Lag (2002:68).*

1. Denna lag¹⁵ träder i kraft den 1 juni 1997, då vallagen (1972:620) och lagen (1995:374) om val till Europaparlamentet skall upphöra att gälla. Dessa lagar skall dock tillämpas vid utseende av efterträdare till ledamot och företrädare samt vid utseende av efterträdare till ersättare som ersatt ledamot eller företrädare som avgått under den valperiod som löper när den nya lagen träder i kraft.

2. Partibeteckningar som registrerats enligt vallagen (1972:620) skall anses som registrerade enligt denna lag.

3. Uppgifter om adress som finns i särskild röstlängd får vid ikraftträdandet av denna lag registreras i ett lokalt folkbokföringsregister enligt lagen (1990:1536) om folkbokföringsregister. Skattemyndigheten skall upplysa de registrerade om åtgärden.

4. Vid val till riksdagen, rådgivande folkomröstning i hela landet och vid folkomröstning i grundlagsfråga som äger rum före år 2002 samt vid val till Europaparlamentet år 1999 skall vid tillämpning av 7 kap. 1 § denna lag

¹⁵ 1997:157.

gälla att de som inte varit folkbokförda i landet någon gång efter den 1 juli 1991, bara tas upp i röstlängd om de anmäler att de vill finnas i den.

5. Ansökan om att tas upp i särskild röstlängd som inkommer efter den 1 januari 1997 skall anses som anmälan enligt 7 kap. 1 § denna lag.

Denna lag¹⁶ träder i kraft den 1 januari 1998.

---

1. Denna lag¹⁷ träder i kraft den 1 april 1999.

2. Vid val till Europaparlamentet år 1999 skall 7 kap. 3 och 5 §§ i sin nya lydelse tillämpas på unionsmedborgare som fanns upptagna i röstlängd vid valet till Europaparlamentet år 1995.

Denna lag¹⁸ träder i kraft den 1 april 1999.

Denna lag¹⁹ träder i kraft den 1 oktober 2001.

---

1. Denna lag²⁰ träder i kraft den 1 april 2002.

2. Den nya lydelsen av 3 kap. 2, 6 och 8 §§ skall tillämpas första gången inför 2006 års allmänna val.

3. Den nya lydelsen av 6 kap. 11 § skall tillämpas första gången inför 2004 års val till Europaparlamentet.

På regeringens vägnar

BRITTA LEJON

Henrik Jermsten
(Justitiedepartementet)

¹⁶ 1997:227.

¹⁷ 1999:128.

¹⁸ 1999:129.

¹⁹ 2001:208.

²⁰ 2002:68.